Országgyűlés Hivatala
Irományszám: T/2627
Érkezett: 2011 MÁRC 14.

Magyarország Alaptörvénye

Magyarország Alaptörvénye

Isten, áldd meg a magyart!

Nemzeti hitvallás

MI, A MAGYAR NEMZET TAGJAI, az új évezred kezdetén, felelősséggel minden magyarért, kinyilvánítjuk az alábbiakat:

Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette.

Büszkék vagyunk országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre.

Büszkék vagyunk a magyar emberek nagyszerű szellemi alkotásaira.

Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította annak közös értékeit.

Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.

Ígérjük, hogy megőrizzük az elmúlt évszázad viharaiban részekre szakadt nemzetünk szellemi és lelki egységét. A Magyarországon élő nemzetiségeket és népcsoportokat a magyar nemzet részének tekintjük.

Vállaljuk, hogy örökségünket, a magyar kultúrát, egyedülálló nyelvünket, a Kárpát-medence ember alkotta és természet adta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos felhasználásával védelmezzük az utánunk jövők életfeltételeit.

Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez.

Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével.

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.

Valljuk, hogy az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki.

Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.

Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye.

Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét.

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.

Valljuk, hogy valódi népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.

Tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét.

Nem ismerjük el történeti alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését. Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és kommunista diktatúrák uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését.

Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista "alkotmány" jogfolytonosságát, amely egy zsarnoki uralom alapja volt, ezért kinyilvánítjuk annak érvénytelenségét.

Egyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk az 1956-os forradalmunkból sarjadt ki.

Hazánk 1944. március tizenkilencedikén elveszített állami önrendelkezésének visszaálltát 1990. május másodikától, az első szabadon választott népképviselet megalakulásától számítjuk. Ezt a napot tekintjük hazánk új demokráciája és alkotmányos rendje kezdetének.

Valljuk, hogy a huszadik század erkölcsi megrendüléshez vezető évtizedei után múlhatatlanul szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra.

Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek elhivatottságában. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét naggyá teszik Magyarországot.

Alaptörvényünk jogrendünk alapja: szerződés a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.

Mi, Magyarország polgárai készen állunk arra, hogy országunk rendjét a nemzet együttműködésére alapítsuk.

Alapvetés

A. cikk

HAZÁNK neve Magyarország.

B. cikk

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.
(2) Magyarország államformája köztársaság.
(3) A hatalom forrása a nép.
(4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.

C. cikk

(1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.
(2) Senkinek a tevékenysége nem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, valamint kizárólagos birtoklására. Az ilyen törekvésekkel szemben törvényes úton mindenki jogosult és köteles fellépni.
(3) Az Alaptörvény és a jogszabályok érvényre juttatása érdekében kényszer alkalmazására kizárólag az állami szervek jogosultak.

D. cikk

Magyarország az egységes magyar nemzet eszméjétől vezérelve felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal.

E. cikk

(1) Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.
(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja.

(3) A (2) bekezdés szerinti nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

F. cikk

(1) Magyarország fővárosa Budapest.
(2) Magyarország területe vármegyékre, városokra és községekre tagozódik. A városokban kerületek alakíthatók.

G. cikk

(1) Születésével a magyar állampolgár gyermeke magyar állampolgár. Sarkalatos törvény a magyar állampolgárság keletkezésének vagy megszerzésének más eseteit is meghatározhatja.
(2) Magyarország védelmezi állampolgárait.
(3) Senkit nem lehet születéssel keletkezett vagy jogszerűen szerzett magyar állampolgárságától megfosztani.
(4) Az állampolgárságra vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

H. cikk

(1) A hivatalos nyelv a magyar.
(2) Magyarország védi a magyar nyelvet, tiszteletben tartja a hazai nemzetiségek és népcsoportok, valamint más nemzetek nyelvét.

I. cikk

(1) Magyarország címere hegyes talpú, hasított pajzs. Első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott. Második, vörös mezejében zöld hármas halomnak arany koronás kiemelkedő középső részén ezüst kettős kereszt. A pajzson a magyar Szent Korona nyugszik.

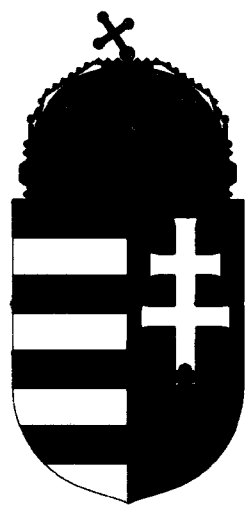

(2) Magyarország zászlaja három, egyenlő szélességű piros, fehér és zöld színű vízszintes sávból áll.

(3) Magyarország himnusza Kölcsey Ferenc Himnusz című költeménye Erkel Ferenc zenéjével.

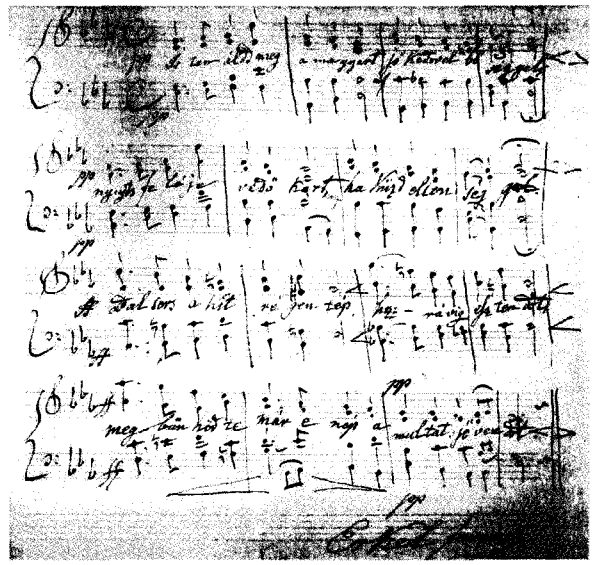

(4) A címer és a zászló a történelmileg kialakult más formák szerint is használható. A címer és a zászló használatának részletes szabályait, valamint az állami kitüntetéseket sarkalatos törvény határozza meg.

J. cikk

(1) Magyarország nemzeti ünnepei:
a) március 15. napja, az 1848–49. évi forradalom és szabadságharc emlékére;
b) augusztus 20. napja, az államalapítás és az államalapító Szent István király emlékére;
c) október 23. napja, az 1956. évi forradalom és szabadságharc emlékére.
(2) A hivatalos állami ünnep augusztus 20. napja.

K. cikk

(1) Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját.
(2) Magyarország támogatja a gyermekvállalást.
(3) A családok védelmét sarkalatos törvény szabályozza.

L. cikk

(1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.
(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit, fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben és védi a fogyasztók jogait.

M. cikk

(1) Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti.
(2) Az (1) bekezdés szerinti elv megvalósulásáért az Országgyűlés és a Kormány viseli az elsődleges felelősséget.
(3) Az Alkotmánybíróság, a bíróságok, a helyi önkormányzatok és más állami szervek feladatuk ellátása során az (1) bekezdés szerinti elvet kötelesek tiszteletben tartani.

N. cikk

Mindenki felelős önmagáért, képességei és lehetőségei szerint köteles az állami és közösségi feladatok ellátásához hozzájárulni.

O. cikk

(1) Magyarország védi és fenntartja az egészséges környezetet.
(2) A természeti erőforrások, különösen a termőföld és az ivóvízkészlet, valamint a biológiai sokféleség és a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

P. cikk

(1) Magyarország a béke és biztonság megteremtése és megőrzése, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.
(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.
(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

Q. cikk

(1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.
(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezők.
(3) Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.

R. cikk

(1) Új Alaptörvény elfogadásához vagy az Alaptörvény módosításához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
(2) Az Alaptörvényt vagy az Alaptörvény módosítását az Országgyűlés elnöke aláírja és megküldi a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök az Alaptörvényt vagy az Alaptörvény módosítását annak kézhezvételétől számított öt napon belül aláírja és elrendeli a hivatalos lapban való kihirdetését.

S. cikk

(1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja önkormányzati rendelet és különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.
(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.
(3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.
(4) A sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

Szabadság és felelősség

I. cikk

(1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.
(2) Magyarország elismeri az ember egyéni és a közösségek együttesen gyakorolható alapvető jogait.
(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.
(5) Törvény alapvető állampolgári jog gyakorlását magyar állampolgársággal nem rendelkező személynek is biztosíthatja.

II. cikk

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

III. cikk

(1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.
(2) Tilos emberen tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.
(3) Tilos az emberi fajnemesítést célzó gyakorlat, az emberi test és testrészek haszonszerzési célú felhasználása, valamint az emberi egyedmásolás.

IV. cikk

(1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz, senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Szabadságtól való végleges megfosztásra csak bűncselekmény elkövetése miatt, jogerős bírói ítélet alapján kerülhet sor.
(2) A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönteni.

V. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartásait és jó hírnevét tiszteletben tartsák.
(2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.
(3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését független hatóság ellenőrzi.

VI. cikk

(1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását, és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.
(2) Magyarországon az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállók. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal.
(3) Az egyházakra vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

VII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.
(2) Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni és azokhoz csatlakozni.
(3) Pártok az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. A pártok közreműködnek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában. A pártok közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak.
(4) A pártok működésének és gazdálkodásának részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.
(5) Szakszervezetek és más érdek-képviseleti szervezetek az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek.

VIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.
(2) Magyarország elismeri és védi a sajtószabadságot.
(3) A sajtószabadságra, valamint az elektronikus tömegtájékoztatási és hírközlési piac felügyeletére vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

IX. cikk

(1) Magyarország védi a tudományos és művészeti élet szabadságát, a tanulás és a tanítás szabadságát.
(2) Tudományos kutatások értékét megállapítani kizárólag a tudomány művelői jogosultak. Tudományos igazságok kérdésében az állam nem jogosult dönteni.
(3) Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Művészeti Akadémia és a felsőoktatási intézmények tudományos és művészeti szabadságát, az állami intézmények bevételeivel és vagyonával, valamint a közpénzből nyújtott támogatásokkal való felelős gazdálkodás érdekében – törvényben meghatározott keretek között – biztosítja szervezeti önállóságukat.

X. cikk

(1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.
(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

XI. cikk

(1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.
(2) Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson.

XII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.

XIII. cikk

(1) Magyar állampolgár Magyarország területéről nem utasítható ki és külföldről bármikor hazatérhet. Magyarország területén tartózkodó külföldit csak törvényes határozat alapján lehet kiutasítani.
(2) Senki nem utasítható ki olyan államba vagy adható ki olyan államnak, ahol az a veszély fenyegeti, hogy halálra ítélik, kínozzák vagy más embertelen bánásmódnak, büntetésnek vetik alá.
(3) Magyarország – ha sem származási országuk, sem más ország nem nyújt védelmet – kérelemre menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási vagy politikai meggyőződésük miatt üldöznek vagy az üldöztetéstől való félelmük megalapozott.

XIV. cikk

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.
(4) Magyarország a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.

XV. cikk

(1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.
(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.
(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.
(4) A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.
(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a nőket, az időseket és a fogyatékossággal élőket.

XVI. cikk

(1) A munkavállalók és a munkaadók – a munkahelyek biztosítására, a nemzetgazdaság fenntarthatóságára és más közösségi célokra is figyelemmel – együttműködnek egymással.
(2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy a munkaadókkal tárgyalást folytassanak, kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek vagy munkabeszüntetést tartsanak.

(3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.
(4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.

XVII. cikk

(1) Gyermekek foglalkoztatása – testi, szellemi és erkölcsi fejlődésüket nem veszélyeztető, törvényben meghatározott esetek kivételével – tilos.
(2) Magyarország külön intézkedésekkel biztosítja a fiatalok és a szülők munkahelyi védelmét.

XVIII. cikk

(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, fogyatékosság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.
(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulók esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.
(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.
(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

XIX. cikk

(1) Mindenkinek joga van testi és lelki egészségének megőrzéséhez.
(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország munkavédelemmel, egészségügyi intézményekkel, orvosi ellátással, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint az épített és természeti környezet védelmének biztosításával segíti elő.
(3) Magyarország védi a magyar jelnyelvet mint a magyar kultúra részét.

XX. cikk

Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

XXI. cikk

(1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen. Sarkalatos törvény a választójog gyakorlását vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.
(2) Az (1) bekezdés szerinti jogot sarkalatos törvény kiskorúnak is biztosíthatja. Kiskorú szavazati jogát – sarkalatos törvény által meghatározott módon – anyja vagy más törvényes képviselője gyakorolja úgy, hogy saját szavazatán felül legfeljebb egy szavazatot adhat le.
(3) Nem rendelkezik választójoggal az, akit bűncselekmény elkövetése miatt a bíróság a választójogból kizárt.
(4) Nem rendelkezik választójoggal az, akit belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt.
(5) Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.

(6) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.

XXII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. Ez a jog magában foglalja a hatóságoknak azt a kötelezettségét, hogy döntéseiket indokolják.
(2) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az állam törvényben meghatározottak szerint megtérítse a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kárt.

XXIII. cikk

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.

XXIV. cikk

Az állam működésének hatékonysága, a közszolgáltatások színvonalának emelése, a közügyek jobb átláthatósága és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében törekszik az új műszaki megoldások és a tudomány eredményei alkalmazására.

XXV. cikk

(1) Mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén, joga van a szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztásához.
(2) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy külföldi tartózkodásának ideje alatt Magyarország védelmét élvezze.

XXVI. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.
(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.
(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.
(5) A (4) bekezdés nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt.
(6) Senki nem vonható büntetőeljárás alá és nem ítélhető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.
(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

XXVII. cikk

(1) A Magyarországon élő nemzetiségek és népcsoportok államalkotó tényezők. Minden valamely nemzetiséghez vagy népcsoporthoz tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához. A nemzetiségeknek és népcsoportoknak joguk van az anyanyelvhasználathoz, a saját nyelven való egyéni névhasználathoz, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.
(2) A hazai nemzetiségek és népcsoportok helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

XXVIII. cikk

(1) Minden ember, valamint törvény alapján létrehozott jogalany teherbíró képességének megfelelően hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.
(2) A közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás mértékét a gyermeket nevelők esetében a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevételével kell megállapítani.

XXIX. cikk

(1) Minden magyar állampolgár köteles a haza védelmére.
(2) Magyarország önkéntes honvédelmi tartalékos rendszert tart fenn.
(3) Rendkívüli állapot idején vagy ha arról megelőző védelmi helyzetben az Országgyűlés határoz, a magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfiak katonai szolgálatot teljesítenek. Sarkalatos törvény határozza meg a katonai szolgálat teljesítésének formáit és részletes szabályait.
(4) Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára rendkívüli állapot idejére – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – honvédelmi munkakötelezettség írható elő.
(5) Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – polgári védelmi kötelezettség írható elő.
(6) Minden ember, valamint törvény alapján létrehozott jogalany honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére kötelezhető.

Az állam

Az Országgyűlés feladat- és hatáskörei

1. cikk

(1) MAGYARORSZÁG legfőbb népképviseleti szerve az Országgyűlés.
(2) Az Országgyűlés
a) megalkotja Magyarország Alaptörvényét;
b) törvényeket alkot;
c) elfogadja a központi költségvetést és jóváhagyja annak végrehajtását;
d) felhatalmazást ad a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére;
e) megválasztja a köztársasági elnököt, az Alkotmánybíróság tagjait és elnökét, a Kúria elnökét, a legfőbb ügyészt, az alapvető jogok biztosát, valamint az Állami Számvevőszék elnökét;
f) megválasztja a miniszterelnököt, dönt a Kormánnyal kapcsolatos bizalmi kérdésről;
g) feloszlatja az alaptörvény-ellenesen működő képviselő-testületet;
h) határoz a hadiállapot kinyilvánításáról és a békekötésről;

i) különleges jogrendet érintő, valamint katonai műveletekkel kapcsolatos döntéseket hoz;
j) közkegyelmet gyakorol;
k) az Alaptörvényben és más törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.

Az országgyűlési képviselők megválasztása

2. cikk

(1) Az országgyűlési képviselőket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.
(2) A Magyarországon élő nemzetiségek és népcsoportok részvételét az Országgyűlés munkájában sarkalatos törvény szabályozza.
(3) Az országgyűlési képviselők általános választását – az Országgyűlés feloszlása vagy feloszlatása miatti választás kivételével – az előző Országgyűlés megválasztását követő negyedik év április vagy május hónapjában kell megtartani.

Az Országgyűlés megbízatásának keletkezése és megszűnése

3. cikk

(1) Az Országgyűlés megbízatása az alakuló ülésével kezdődik és a következő Országgyűlés alakuló üléséig tart. Az alakuló ülést – a választást követő harminc napon belüli időpontra – a köztársasági elnök hívja össze.
(2) Az Országgyűlés kimondhatja feloszlását.
(3) A köztársasági elnök a választások egyidejű kitűzésével feloszlathatja az Országgyűlést, ha
a) a Kormány megbízatásának megszűnése esetén a köztársasági elnök által miniszterelnöknek javasolt személyt az Országgyűlés az első személyi javaslat megtételének napjától számított negyven napon belül nem választja meg, vagy
b) az Országgyűlés az adott évre vonatkozó központi költségvetést március 31-ig nem fogadja el.
(4) Az Országgyűlés feloszlatása előtt a köztársasági elnök köteles kikérni a miniszterelnöknek, az Országgyűlés elnökének és az Országgyűlésben képviselettel rendelkező pártok képviselőcsoportjai vezetőinek véleményét.
(5) A köztársasági elnök a (3) bekezdés *a)* pontja szerinti jogát addig gyakorolhatja, amíg az Országgyűlés meg nem választja a miniszterelnököt. A köztársasági elnök a (3) bekezdés *b)* pontja szerinti jogát addig gyakorolhatja, amíg az Országgyűlés a központi költségvetést nem fogadja el.
(6) Az Országgyűlés feloszlásától vagy feloszlatásától számított kilencven napon belül új Országgyűlést kell választani.

Az országgyűlési képviselők jogállása

4. cikk

(1) Az országgyűlési képviselők jogai és kötelezettségei egyenlők, tevékenységüket a köz érdekében végzik, azzal összefüggésben nem utasíthatók.
(2) Az országgyűlési képviselőt mentelmi jog és a függetlenségét biztosító javadalmazás illeti meg. Sarkalatos törvény meghatározza azokat a közhivatalokat, amelyeket országgyűlési képviselő nem tölthet be, valamint más összeférhetetlenségi eseteket is megállapíthat.
(3) Az országgyűlési képviselő megbízatása megszűnik
a) az Országgyűlés megbízatásának megszűnésével;
b) halálával;

c) összeférhetetlenség kimondásával;
d) lemondásával;
e) ha a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn;
f) ha egy éven keresztül nem vesz részt az Országgyűlés munkájában.

(4) Az összeférhetetlenség kimondásáról, valamint a megbízatás megszűnésének a (3) bekezdés *e)* és *f)* pontja szerinti esete megállapításáról az Országgyűlés a jelen lévő képviselők kétharmadának szavazatával határoz.

(5) Az országgyűlési képviselők jogállására és javadalmazására vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

Az Országgyűlés működése

5. cikk

(1) Az Országgyűlés ülései nyilvánosak. A Kormány vagy bármely országgyűlési képviselő kérelmére az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával zárt ülés tartásáról határozhat.

(2) Az Országgyűlés tagjai sorából elnököt, alelnököket és jegyzőket választ.

(3) Az Országgyűlés országgyűlési képviselőkből álló állandó bizottságokat alakít.

(4) Az országgyűlési képviselők tevékenységük összehangolására a Házszabályban meghatározott feltételek szerint országgyűlési képviselőcsoportot alakíthatnak.

(5) Az Országgyűlés akkor határozatképes, ha az ülésen a képviselőknek több mint a fele jelen van.

(6) Ha az Alaptörvény eltérően nem rendelkezik, az Országgyűlés határozatait a jelen lévő képviselők több mint a felének szavazatával hozza meg. A Házszabály egyes döntések meghozatalát minősített többséghez kötheti.

(7) Az Országgyűlés a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott Házszabályban állapítja meg működésének szabályait és tárgyalási rendjét.

(8) Az Országgyűlés rendszeres ülésezését biztosító rendelkezéseket sarkalatos törvény határozza meg.

Törvényalkotás

6. cikk

(1) Törvényt a köztársasági elnök, a Kormány, országgyűlési bizottság vagy országgyűlési képviselő kezdeményezhet.

(2) Az Országgyűlés – a törvény kezdeményezője, a Kormány vagy az Országgyűlés elnöke zárószavazás előtt megtett indítványára – az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak. Az Országgyűlés az indítványról a zárószavazást követően határoz. Az indítvány elfogadása esetén az Országgyűlés elnöke az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára haladéktalanul megküldi az Alkotmánybíróságnak.

(3) Az elfogadott törvényt az Országgyűlés elnöke öt napon belül aláírja és megküldi a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök a megküldött törvényt öt napon belül aláírja, és elrendeli annak kihirdetését. Ha az Országgyűlés a (2) bekezdés szerint a törvényt az Alaptörvénnyel való összhangja vizsgálatára megküldte az Alkotmánybíróságnak, az Országgyűlés elnöke csak akkor írhatja azt alá és küldheti meg a köztársasági elnöknek, ha az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvény-ellenességet.

(4) Ha a köztársasági elnök a törvényt vagy annak valamely rendelkezését az Alaptörvénnyel ellentétesnek tartja – és a (2) bekezdés szerinti vizsgálatra nem került sor –, a törvényt az Alaptörvénnyel való összhang vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak megküldi.

(5) Ha a köztársasági elnök a törvénnyel vagy annak valamely rendelkezésével nem ért egyet és a (4) bekezdés szerinti jogával nem élt, a törvényt az aláírás előtt, észrevételeinek közlésével, egy alkalommal megfontolásra visszaküldheti az Országgyűlésnek. Az Országgyűlés a törvényt újra megtárgyalja, és elfogadásáról ismét határoz. A köztársasági elnök e jogával akkor is élhet, ha az Országgyűlés határozata alapján lefolytatott vizsgálat során az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvény-ellenességet.
(6) Az Alkotmánybíróság a (2) vagy (4) bekezdés szerinti indítványról soron kívül, de legkésőbb harminc napon belül határoz. Ha az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenességet állapít meg, az Országgyűlés a törvényt az alaptörvény-ellenesség megszüntetése érdekében újratárgyalja.
(7) Ha az Alkotmánybíróság a köztársasági elnök kezdeményezésére lefolytatott vizsgálat során nem állapít meg alaptörvény-ellenességet, a köztársasági elnök a törvényt haladéktalanul aláírja, és elrendeli annak kihirdetését.
(8) Az Országgyűlés által a (6) bekezdés szerint megtárgyalt és elfogadott törvény Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata a (2) és a (4) bekezdés szerint ismételten kérhető az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság az ismételt indítványról soron kívül, de legkésőbb tíz napon belül határoz.
(9) Amennyiben a köztársasági elnök egyet nem értése folytán visszaküldött törvényt az Országgyűlés módosítja, úgy a (2), illetve (4) bekezdés szerinti jogosultság az Országgyűlést, illetve a köztársasági elnököt a módosított rendelkezések tekintetében illeti meg.

A parlamenti ellenőrzés eszközei

7. cikk

(1) Az országgyűlési képviselő kérdést intézhet az alapvető jogok biztosához, az Állami Számvevőszék elnökéhez, a legfőbb ügyészhez és a Magyar Nemzeti Bank elnökéhez a feladatkörükbe tartozó minden ügyben.
(2) Az országgyűlési képviselő interpellációt és kérdést intézhet a Kormányhoz és a Kormány tagjához a feladatkörükbe tartozó minden ügyben.
(3) Az országgyűlési bizottságok vizsgálati tevékenységét, a bizottságok előtti megjelenés kötelezettségét sarkalatos törvény szabályozza.

Országos népszavazás

8. cikk

(1) Legalább kétszázezer választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés országos népszavazást rendel el. A köztársasági elnök, a Kormány vagy százezer választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés országos népszavazást rendelhet el. Az érvényes és eredményes népszavazáson hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.
(2) Országos népszavazás tárgya az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdés lehet.
(3) Nem lehet országos népszavazást tartani
a) az Alaptörvény módosítására irányuló kérdésről;
b) a központi költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, központi adónemről, illetékről, járulékról, vámról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény tartalmáról;
c) az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásáról szóló törvények tartalmáról;
d) nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségről;
e) az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalakítási kérdésről;
f) az Országgyűlés feloszlásáról;
g) képviselő-testület feloszlatásáról;
h) hadiállapot kinyilvánításáról, rendkívüli állapot és szükségállapot kihirdetéséről;
i) a katonai műveletekben való részvétellel kapcsolatos kérdésről;

j) közkegyelem gyakorlásáról.

(4) Az országos népszavazás érvényes, ha az összes választópolgár több mint fele érvényesen szavazott, és eredményes, ha az érvényesen szavazó választópolgárok több mint fele a megfogalmazott kérdésre azonos választ adott.

A köztársasági elnök feladat- és hatáskörei

9. cikk

(1) Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét és őrködik az államszervezet demokratikus működése felett.

(2) A köztársasági elnök a Magyar Honvédség főparancsnoka.

(3) A köztársasági elnök

a) képviseli Magyarországot;

b) részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésein;

c) törvényt kezdeményezhet;

d) országos népszavazást kezdeményezhet;

e) kitűzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás és az országos népszavazás időpontját;

f) különleges jogrendet érintő döntéseket hoz;

g) összehívja az Országgyűlés alakuló ülését;

h) feloszlathatja az Országgyűlést;

i) az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhang vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak vagy megfontolásra visszaküldheti az Országgyűlésnek;

j) javaslatot tesz a miniszterelnök, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész és az alapvető jogok biztosa személyére;

k) kinevezi a hivatásos bírákat és a Költségvetési Tanács elnökét;

l) megerősíti tisztségében a Magyar Tudományos Akadémia elnökét;

m) dönt mindazokban az ügyekben, amelyeket törvény a hatáskörébe utal.

(4) A köztársasági elnök

a) az Országgyűlés felhatalmazása alapján elismeri a nemzetközi szerződés kötelező hatályát;

b) megbízza és fogadja a nagyköveteket és a követeket;

c) kinevezi a minisztereket, a Magyar Nemzeti Bank elnökét, az önálló szabályozó szerv vezetőjét és az egyetemi tanárokat;

d) megbízza az egyetemek rektorait;

e) kinevezi és előlépteti a tábornokokat;

f) törvényben meghatározott kitüntetéseket, díjakat és címeket adományoz, valamint engedélyezi külföldi állami kitüntetések viselését;

g) gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát;

h) dönt a feladat- és hatáskörébe tartozó területszervezési kérdésekben;

i) dönt az állampolgárság megszerzésével és megszűnésével kapcsolatos ügyekben.

(5) A köztársasági elnöknek a (4) bekezdésben meghatározott minden intézkedéséhez és döntéséhez a Kormány tagjának ellenjegyzése szükséges. Törvény által a köztársasági elnök hatáskörébe utalt döntést törvény a Kormány tagjának ellenjegyzéséhez kötheti.

(6) A köztársasági elnök a (4) bekezdés *b)–e)* pontjában foglaltak teljesítését megtagadja, ha a jogszabályi feltételek hiányoznak, vagy alapos okkal arra következtet, hogy az az államszervezet demokratikus működésének súlyos zavarát eredményezné.

(7) A köztársasági elnök a (4) bekezdés *f)* pontjában foglaltak teljesítését megtagadja, ha az az Alaptörvény értékrendjét sértené.

A köztársasági elnök megbízatásának keletkezése

10. cikk

(1) A köztársasági elnököt az Országgyűlés öt évre választja.
(2) Köztársasági elnökké megválasztható bármely magyar állampolgár, aki a harmincötödik életévét betöltötte.
(3) A köztársasági elnököt e tisztségre legfeljebb egy alkalommal lehet újraválasztani.

11. cikk

(1) A köztársasági elnököt a korábbi köztársasági elnök megbízatásának lejárta előtt legalább harminc, legfeljebb hatvan nappal, ha pedig a megbízatás idő előtt szűnt meg, a megszűnéstől számított harminc napon belül kell megválasztani. A köztársasági elnök választását az Országgyűlés elnöke tűzi ki. Az Országgyűlés a köztársasági elnököt titkos szavazással választja.
(2) A köztársasági elnök választását jelölés előzi meg. A jelölés érvényességéhez az országgyűlési képviselők legalább egyötödének írásbeli ajánlása szükséges. A jelölést az Országgyűlés elnökéhez a szavazás elrendelése előtt kell benyújtani. Minden országgyűlési képviselő egy jelöltet ajánlhat. Annak, aki több jelöltet ajánl, mindegyik ajánlása érvénytelen.
(3) Az első szavazás alapján megválasztott köztársasági elnök az, aki az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát megkapta.
(4) Ha az első szavazás eredménytelen volt, második szavazást kell tartani. A második szavazás során a két legtöbb szavazatot kapott jelöltre lehet szavazni. Ha az első vagy második helyen előálló szavazategyenlőség miatt nem állapítható meg, melyik két személy kapta a két legtöbb szavazatot, akkor kettőnél több jelöltre is lehet szavazni. A második szavazás alapján megválasztott köztársasági elnök az, aki – tekintet nélkül a szavazásban részt vevők számára – a legtöbb érvényes szavazatot kapta. Ha a második szavazás is eredménytelen, ismételt jelölés alapján új választást kell tartani.
(5) A szavazási eljárást legfeljebb két egymást követő nap alatt be kell fejezni.
(6) A megválasztott köztársasági elnök a korábbi köztársasági elnök megbízatásának lejártakor, a megbízatás idő előtti megszűnése esetén a választás eredményének kihirdetését követő nyolcadik napon lép hivatalba, hivatalba lépését megelőzően az Országgyűlés előtt esküt tesz.

A köztársasági elnök jogállása

12. cikk

(1) A köztársasági elnök személye sérthetetlen.
(2) A köztársasági elnöki tisztség összeegyeztethetetlen minden más állami, társadalmi, gazdasági és politikai tisztséggel vagy megbízatással. A köztársasági elnök más kereső foglalkozást nem folytathat, és egyéb tevékenységéért – a szerzői jogi védelem alá eső tevékenység kivételével – díjazást nem fogadhat el.
(3) A köztársasági elnök megbízatása megszűnik
a) megbízatási idejének lejártával;
b) halálával;
c) ha kilencven napot meghaladó időn át képtelen feladatkörének ellátására;
d) ha a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn;
e) összeférhetetlenség kimondásával;
f) lemondásával;
g) a köztársasági elnöki tisztségtől való megfosztással.
(4) A köztársasági elnöknek a feladatkör ellátását kilencven napon túl lehetetlenné tevő állapota és a megválasztásához szükséges feltételek hiánya megállapításáról, valamint az

összeférhetetlenség kimondásáról az Országgyűlés a jelen lévő képviselők kétharmadának szavazatával határoz.

(5) A köztársasági elnök jogállásának részletes szabályait és javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.

A köztársasági elnök felelősségre vonása

13. cikk

(1) A köztársasági elnök ellen büntetőeljárást csak megbízatásának megszűnése után lehet indítani.

(2) Az Alaptörvényt vagy tisztsége gyakorlásával összefüggésben valamely más törvényt szándékosan megsértő, illetve szándékos bűncselekményt elkövető köztársasági elnökkel szemben az országgyűlési képviselők egyötöde indítványozhatja a tisztségtől való megfosztást.

(3) A megfosztási eljárás megindításához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges. A szavazás titkos.

(4) Az Országgyűlés határozatának meghozatalától kezdődően a megfosztási eljárás befejezéséig a köztársasági elnök nem gyakorolhatja hatásköreit.

(5) A cselekmény elbírálása az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik.

(6) Ha az Alkotmánybíróság az eljárás eredményeként a (2) bekezdés szerinti szándékos jogsértés tényét megállapítja, a köztársasági elnököt tisztségétől megfoszthatja.

A köztársasági elnök helyettesítése

14. cikk

(1) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatása esetén az akadályoztatás megszűnéséig, vagy a köztársasági elnök megbízatásának megszűnése esetén az új köztársasági elnök hivatalba lépéséig a köztársasági elnöki jogkört az Országgyűlés elnöke gyakorolja.

(2) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatásának tényét a köztársasági elnök, a Kormány vagy bármely országgyűlési képviselő kezdeményezésére az Országgyűlés állapítja meg.

(3) A köztársasági elnök helyettesítése idején az Országgyűlés elnöke országgyűlési képviselői jogait nem gyakorolhatja, és helyette az Országgyűlés elnökének feladatait az Országgyűlés által kijelölt alelnök látja el.

A Kormány feladat- és hatásköre

15. cikk

(1) A Kormány a végrehajtó hatalom általános szerve, amelynek feladat- és hatásköre kiterjed mindarra, amit az Alaptörvény vagy egyéb jogszabály kifejezetten nem utal más szerv feladat- és hatáskörébe. A Kormány az Országgyűlésnek felelős.

(2) A Kormány a közigazgatás legfőbb szerve, törvényben meghatározottak szerint államigazgatási szerveket hozhat létre.

(3) Feladatkörében eljárva a Kormány törvényben nem szabályozott tárgykörben, valamint törvényben kapott felhatalmazás alapján rendeletet alkot.

(4) A Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes.

A Kormány szervezete, tagjainak jogállása

16. cikk

(1) A Kormány tagjai a miniszterelnök és a miniszterek.

(2) A miniszterelnök rendeletben a miniszterek közül egy vagy több miniszterelnök-helyettest jelöl ki.
(3) A miniszterelnököt az Országgyűlés a köztársasági elnök javaslatára választja meg.
(4) A miniszterelnök megválasztásához az országgyűlési képviselők többségének szavazata szükséges. A miniszterelnök a megválasztásával hivatalba lép.
(5) A köztársasági elnök a (3) bekezdés szerinti javaslatát,
a) ha a miniszterelnök megbízatása az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával szűnt meg, az új Országgyűlés alakuló ülésén,
b) ha a miniszterelnök megbízatása lemondásával, halálával, összeférhetetlenség megállapításával, a megválasztásához szükséges feltételek hiánya miatt, vagy azért szűnt meg, mert az Országgyűlés a bizalmi szavazáson a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezte ki, a miniszterelnök megbízatása megszűnésétől számított tizenöt napon belül teszi meg.
(6) Ha az (5) bekezdés szerint miniszterelnöknek javasolt személyt az Országgyűlés nem választotta meg, a köztársasági elnök új javaslatát tizenöt napon belül teszi meg.
(7) A minisztert a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. A miniszter a kinevezésében megjelölt időpontban, ennek hiányában a kinevezésével hivatalba lép.
(8) A Kormány a miniszterek kinevezésével alakul meg.
(9) A Kormány tagja az Országgyűlés előtt esküt tesz.

17. cikk

(1) A minisztériumok felsorolásáról törvény rendelkezik.
(2) Tárca nélküli miniszter a Kormány által meghatározott feladatkör ellátásra nevezhető ki.
(3) A Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve a fővárosi és vármegyei kormányhivatal.
(4) Sarkalatos törvény minisztérium, miniszter vagy közigazgatási szerv megjelölésére vonatkozó rendelkezését törvény módosíthatja.

A Kormány tagjának feladat- és hatásköre

18. cikk

(1) A miniszterelnök meghatározza a Kormány általános politikáját.
(2) A miniszter a Kormány általános politikájának keretei között önállóan irányítja az államigazgatásnak a feladatkörébe tartozó ágazatait és az alárendelt szerveket, valamint ellátja a Kormány vagy a miniszterelnök által meghatározott feladatokat.
(3) A Kormány a területi közigazgatási feladatainak ellátására kormányhivatalokat hoz létre.
(4) A Kormány tagja törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján, feladatkörében eljárva, önállóan vagy más miniszter egyetértésével rendeletet alkot, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.
(5) A Kormány tagja tevékenységéért felelős az Országgyűlésnek, valamint a miniszter a miniszterelnöknek. A Kormány tagja részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésein. Az Országgyűlés és országgyűlési bizottság az ülésén való megjelenésre kötelezheti a Kormány tagját.
(6) A Kormány tagja jogállásának részletes szabályait, javadalmazását, valamint a miniszterek helyettesítésének rendjét törvény határozza meg.
(7) A kormánytisztviselők jogállását törvény szabályozza.

A Kormány és az Országgyűlés együttműködése az európai uniós döntéshozatal során

19. cikk

Az Országgyűlés tájékoztatást kérhet a Kormánytól az Európai Unió kormányzati részvétellel működő intézményeinek döntéshozatali eljárásában képviselendő kormányálláspontról, és állást foglalhat az eljárásban napirenden szereplő tervezetről. A Kormány az európai uniós döntéshozatal során az Országgyűlés állásfoglalásának alapulvételével jár el.

A Kormány és a Kormány tagja megbízatásának megszűnése

20. cikk

(1) A miniszterelnök megbízatásának megszűnésével a Kormány megbízatása megszűnik.
(2) A miniszterelnök megbízatása megszűnik
a) az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával;
b) ha az Országgyűlés a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki és új miniszterelnököt választ;
c) ha az Országgyűlés a miniszterelnök által kezdeményezett bizalmi szavazáson a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki;
d) lemondásával;
e) halálával;
f) összeférhetetlenség bekövetkeztével;
g) ha a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn.
(3) A miniszter megbízatása megszűnik
a) a miniszterelnök megbízatásának megszűnésével;
b) a miniszter lemondásával;
c) felmentésével;
d) halálával.
(4) A (2) bekezdés *f)* és *g)* pontjában foglaltak megállapításáról az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával határoz.

21. cikk

(1) Az országgyűlési képviselők egyötöde a miniszterelnökkel szemben írásban – a miniszterelnöki tisztségre javasolt személy megjelölésével – bizalmatlansági indítványt nyújthat be.
(2) Ha az Országgyűlés a bizalmatlansági indítványt támogatja, ezzel bizalmatlanságát fejezi ki a miniszterelnökkel szemben, egyben miniszterelnöknek megválasztja a bizalmatlansági indítványban miniszterelnöki tisztségre javasolt személyt. Az Országgyűlés döntéséhez az országgyűlési képviselők többségének szavazata szükséges.
(3) A miniszterelnök bizalmi szavazást indítványozhat. Az Országgyűlés a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki, ha a miniszterelnök javaslatára tartott bizalmi szavazáson az országgyűlési képviselők többsége nem támogatja a miniszterelnököt.
(4) A miniszterelnök indítványozhatja, hogy a Kormány által benyújtott előterjesztés feletti szavazás egyben bizalmi szavazás legyen. Az Országgyűlés a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki, ha a Kormány által benyújtott előterjesztést nem támogatja.
(5) Az Országgyűlés bizalmi kérdésről való döntését a bizalmatlansági indítvány vagy a miniszterelnöknek a (3) és (4) bekezdés szerinti indítványa beterjesztésétől számított három nap után, de legkésőbb a beterjesztéstől számított nyolc napon belül hozza meg.

Az ügyvezető kormány

22. cikk

(1) A Kormány megbízatása megszűnésétől az új Kormány megalakulásáig ügyvezető kormányként gyakorolja hatáskörét, nemzetközi szerződés kötelező hatályát azonban nem ismerheti el, rendeletet csak törvény felhatalmazása alapján, halaszthatatlan esetben alkothat.
(2) Ha a miniszterelnök megbízatása lemondásával vagy az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával szűnik meg, a miniszterelnök az új miniszterelnök megválasztásáig ügyvezető miniszterelnökként gyakorolja hatáskörét, azonban miniszter felmentésére vagy új miniszter kinevezésére javaslatot nem tehet, rendeletet csak törvény felhatalmazása alapján, halaszthatatlan esetben alkothat.
(3) Ha a miniszterelnök megbízatása halálával, összeférhetetlenség megállapításával, a megválasztásához szükséges feltételek hiánya miatt, vagy azért szűnt meg, mert az Országgyűlés bizalmi szavazáson a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezte ki, az új miniszterelnök megválasztásáig a miniszterelnök hatáskörét a (2) bekezdésben meghatározott korlátozásokkal a miniszterelnök-helyettes vagy – több miniszterelnök-helyettes esetén – az első helyen kijelölt miniszterelnök-helyettes gyakorolja.
(4) A miniszter a miniszterelnök megbízatásának megszűnésétől az új miniszter kinevezéséig vagy az új Kormány más tagjának a miniszteri feladatok ideiglenes ellátásával való megbízásáig ügyvezető miniszterként gyakorolja hatáskörét, rendeletet azonban csak halaszthatatlan esetben alkothat.

Önálló szabályozó szervek

23. cikk

(1) Az Országgyűlés sarkalatos törvényben a végrehajtó hatalom körébe tartozó egyes feladat- és hatáskörök ellátására és gyakorlására önálló szabályozó szerveket hozhat létre.
(2) Az önálló szabályozó szerv vezetőjét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki sarkalatos törvényben meghatározott időtartamra. Az önálló szabályozó szerv vezetője kinevezi helyettesét vagy helyetteseit.
(3) Az önálló szabályozó szerv évente beszámol az Országgyűlésnek.
(4) Az önálló szabályozó szerv vezetője törvényben kapott felhatalmazás alapján, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki, amely törvénnyel, kormányrendelettel, miniszterelnöki rendelettel, miniszteri rendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes. Az önálló szabályozó szerv vezetőjét rendelet kiadásában az általa rendeletben kijelölt helyettese helyettesítheti.

Az Alkotmánybíróság

24. cikk

(1) Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve.
(2) Az Alkotmánybíróság
a) az Alaptörvénnyel való összhang szempontjából megvizsgálja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényeket;
b) bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját;
c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabály vagy a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját;
d) a Kormány vagy az országgyűlési képviselők egynegyedének kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangját;
e) vizsgálja a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését;

f) az Alaptörvényben, illetve sarkalatos törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.

(3) Az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés *b) – d)* pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, továbbá bírói döntést, a (2) bekezdés *e)* pontjában foglalt hatáskörében megsemmisítheti a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, valamint sarkalatos törvényben meghatározott további jogkövetkezményt állapít meg.

(4) Az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés *b) – d)* pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a jogszabály megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.

(5) Az Alkotmánybíróság tizenegy tagból álló testület, amelynek tagjait az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja. Az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával az Alkotmánybíróság tagjai közül elnököt választ, az elnök megbízatása az alkotmánybírói hivatali ideje lejártáig tart. Az Alkotmánybíróság tagjai nem lehetnek tagjai pártnak és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(6) Az Alkotmánybíróság hatáskörének, szervezetének, működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

A bíróság

25. cikk

(1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.

(2) A bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben, valamint dönt a közigazgatási határozatok törvényességéről.

(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett

a) biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz;

b) a fővárosi vagy vármegyei kormányhivatal kezdeményezésére határoz az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről; megsemmisíti a más jogszabályba ütköző önkormányzati rendeletet;

c) bírói kezdeményezésre határoz az egyedi ügyben alkalmazandó önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről; megsemmisíti a más jogszabályba ütköző önkormányzati rendeletet.

(4) A bírósági szervezet többszintű. Az ügyek meghatározott csoportjaira – különösen a közigazgatási és munkaügyi jogvitákra – külön bíróságok létesíthetők.

(5) A bírói önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában.

(6) Törvény egyes jogvitákban más szervek eljárását is lehetővé teheti.

(7) A bíróságok szervezetének és igazgatásának, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.

26. cikk

(1) A bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatók. A bírákat tisztségükből csak törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak és nem folytathatnak politikai tevékenységet.
(2) A hivatásos bírákat a köztársasági elnök nevezi ki.
(3) A Kúria elnökét kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. A Kúria elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

27. cikk

(1) A bíróság – ha törvény másképpen nem rendelkezik – tanácsban ítélkezik.
(2) Törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák is részt vesznek az ítélkezésben.
(3) Egyesbíróként és a tanács elnökeként csak hivatásos bíró járhat el. Törvény által meghatározott ügyekben, egyesbíró hatáskörében bírósági titkár is eljárhat, akire e tevékenysége során alkalmazni kell a 26. cikk (1) bekezdését.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy azok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

29. cikk

Az ügyészség

(1) Az ügyészség az állam büntető igényét érvényesíti. Az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.
(2) Az ügyészség törvényben meghatározottak szerint
   a) jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben;
   b) képviseli a közvádat a bírósági eljárásban;
   c) polgári jogi ügyben bírósági eljárást kezdeményez, fellép az eljárásban és jogorvoslattal él, feltéve, hogy az érintett nem képes jogainak védelmére vagy az a közérdek megóvása miatt szükséges;
   d) felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett;
   e) törvény által meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.
(3) Az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja, kinevezi az ügyészeket.
(4) A legfőbb ügyészt a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja kilenc évre. A legfőbb ügyész megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
(5) A legfőbb ügyész tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.
(6) Az ügyészek nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.
(7) Az ügyészség szervezetének és működésének, valamint az ügyészek jogállásának részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

Az alapvető jogok biztosa

30. cikk

(1) Az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti.
(2) Az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszásságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez. Az alapvető jogok biztosa különös figyelmet fordít a jövő nemzedékek érdekeinek, valamint a hazai nemzetiségek és népcsoportok jogainak védelmére.
(3) Az alapvető jogok biztosát az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával hat évre választja. Az alapvető jogok biztosa kinevezi helyetteseit. Az alapvető jogok biztosa és helyettesei nem lehetnek tagjai pártnak és nem folytathatnak politikai tevékenységet.
(4) Az alapvető jogok biztosa tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.
(5) Az alapvető jogok biztosára és helyetteseire vonatkozó részletes szabályokat törvény határozza meg.

A helyi közhatalom

31. cikk

(1) Magyarországon a helyi közügyek intézése és a közhatalom gyakorlása érdekében önkormányzatok működnek.
(2) A helyi önkormányzatokra vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

A helyi önkormányzat feladat- és hatáskörei

32. cikk

(1) A helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között
a) rendeletet alkot;
b) határozatot hoz;
c) önállóan igazgat;
d) meghatározza szervezeti és működési rendjét;
e) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat;
f) meghatározza költségvetését, annak alapján önállóan gazdálkodik;
g) e célra felhasználható vagyonával és bevételeivel, kötelező feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozást folytathat;
h) dönt a helyi adók fajtájáról és mértékéről;
i) önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kitüntetéseket és elismerő címeket alapíthat;
j) a hatáskörrel rendelkező szervtől tájékoztatást kérhet, döntést kezdeményezhet, véleményt nyilváníthat;
k) szabadon társulhat más önkormányzattal, érdek-képviseleti szövetséget hozhat létre, feladatkörében együttműködhet más országok helyi önkormányzatával és tagja lehet nemzetközi önkormányzati szervezetnek;
l) törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.
(2) Feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, valamint törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot.
(3) Az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.

(4) A helyi önkormányzat határozatát, valamint az önkormányzati rendeletet annak kihirdetését követően haladéktalanul megküldi a fővárosi vagy vármegyei kormányhivatalnak. Ha a kormányhivatal a határozatot, az önkormányzati rendeletet vagy annak valamely rendelkezését jogszabálysértőnek találja, a kézhezvételtől számított tizenöt napon belül kezdeményezheti a bíróságnál a határozat, illetve a Kúriánál az önkormányzati rendelet felülvizsgálatát.
(5) A helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja.

A helyi önkormányzat szervei

33. cikk

(1) A helyi önkormányzat feladat- és hatásköreit a képviselő-testület gyakorolja.
(2) A helyi képviselő-testületet a polgármester vezeti. A vármegyei képviselő-testület elnökét a vármegyei képviselő-testület saját tagjai közül választja megbízatásának időtartamára.
(3) A képviselő-testület sarkalatos törvényben meghatározottak szerint bizottságot választhat és hivatalt hozhat létre.

A helyi önkormányzat működése

34. cikk

(1) A helyi önkormányzat és az állam a közösségi célok elérése érdekében együttműködik. A helyi önkormányzat részére kötelező feladat- és hatáskört törvény állapíthat meg. A helyi önkormányzat kötelező feladat- és hatásköreinek ellátásához azokkal arányban álló költségvetési, illetve más vagyoni támogatásra jogosult.
(2) Törvény elrendelheti a helyi önkormányzat kötelező feladatának társulásban történő ellátását.
(3) A polgármester és a vármegyei képviselő-testület elnöke önkormányzati feladatain kívül törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet alapján kivételesen államigazgatási feladatokat és hatásköröket is elláthat.
(4) A Kormány a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét.
(5) Törvény előírhatja a költségvetési egyensúly megőrzése érdekében a helyi önkormányzat törvényben meghatározott mértékű kölcsönfelvételéhez vagy más kötelezettségvállalásához a fővárosi vagy vármegyei kormányhivatal hozzájárulását.

A helyi önkormányzat megbízatása

35. cikk

(1) A helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.
(2) A helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a sarkalatos törvényben meghatározottak szerint öt évre választják.
(3) A képviselő-testület megbízatása az önkormányzati általános választás napjáig tart. Jelöltek hiányában elmaradt választás esetén a képviselő-testület megbízatása meghosszabbodik az időközi választás napjáig. A polgármester megbízatása az új polgármester megválasztásáig tart.
(4) A képviselő-testület – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – kimondhatja feloszlását.
(5) Az Országgyűlés a Kormány – az Alkotmánybíróság véleményének kikérését követően előterjesztett – indítványára feloszlatja az alaptörvény-ellenesen működő képviselő-testületet.
(6) A feloszlás és a feloszlatás a polgármester megbízatását is megszünteti.

A központi költségvetés és annak végrehajtása

36. cikk

(1) Az Országgyűlés az egy naptári évre szóló központi költségvetésről és annak végrehajtásáról törvényt alkot. A központi költségvetésről és a központi költségvetés végrehajtásáról szóló törvényjavaslatokat a Kormány törvényben előírt határidőben az Országgyűlés elé terjeszti.
(2) A központi költségvetésről és az annak végrehajtásáról szóló törvényjavaslatoknak azonos szerkezetben, átlátható módon és ésszerű részletezettséggel valamennyi állami kiadást és bevételt tartalmazniuk kell.
(3) A központi költségvetésről szóló törvény elfogadásával az Országgyűlés felhatalmazza a Kormányt az abban meghatározott bevételek beszedésére és kiadások teljesítésére.
(4) Az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely nem eredményezi az államadósság mértékének növekedését.
(5) Mindaddig, amíg az államadósság mértéke a 37. cikk (2) bekezdésében meghatározott értéket meghaladja, az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely az államadósság csökkentését tartalmazza.
(6) A (4) és (5) bekezdésben foglaltaktól csak különleges jogrend idején, az azt kiváltó körülmények okozta következmények enyhítéséhez szükséges mértékben, valamint a nemzetgazdaság tartós és jelentős visszaesése esetén, a nemzetgazdasági egyensúly helyreállításához szükséges mértékben lehet eltérni.
(7) Ha a központi költségvetésről szóló törvényt az Országgyűlés a naptári év kezdetéig nem fogadta el, a Kormány jogosult a jogszabályok szerinti bevételeket beszedni és az előző naptári évre a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott kiadási előirányzatok keretei között a kiadásokat időarányosan teljesíteni.

37. cikk

(1) A Kormány a központi költségvetést törvényesen és célszerűen, a közpénzek eredményes kezelésével és az átláthatóság biztosításával köteles végrehajtani.
(2) A központi költségvetés végrehajtása során – a 36. cikk (6) bekezdésében meghatározott kivételekkel – a Kormány az állam nevében nem vehet fel olyan kölcsönt és nem vállalhat olyan pénzügyi kötelezettséget, amely azt eredményezné, hogy az államadósság szintje meghaladja a megelőző naptári év bruttó hazai terméke értékének felét. Az államadósság szintjének és az éves bruttó hazai termék értékének számítási módját törvény állapítja meg.
(3) A 36. cikk (5) bekezdése szerinti időszakban – a 36. cikk (6) bekezdésében meghatározott kivételekkel – a központi költségvetés végrehajtása során a Kormány az állam nevében nem vehet fel olyan kölcsönt és nem vállalhat olyan pénzügyi kötelezettséget, amelynek következtében az államadósság a megelőző naptári évben fennálló mértékhez képest növekedne.

A nemzeti vagyon

38. cikk

(1) A magyar állam és az önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.
(2) Az állam kizárólagos tulajdonának és kizárólagos gazdasági tevékenységének körét, valamint a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon elidegenítésének korlátait és feltételeit az (1) bekezdés szerinti célokra tekintettel sarkalatos törvény határozza meg.

(3) Nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel, az értékarányosság követelményének figyelembevétele mellett.
(4) Nemzeti vagyon átruházására vagy hasznosítására vonatkozó szerződés csak olyan szervezettel köthető, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint az átruházott vagy hasznosításra átengedett nemzeti vagyon kezelésére vonatkozó tevékenysége átlátható.
(5) Az állam és az önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon és felelősen, önállóan gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményei szerint.

A közpénzek védelme

39. cikk

(1) A központi költségvetésből csak olyan szervezet részére nyújtható támogatás vagy teljesíthető szerződés alapján kifizetés, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint a támogatás felhasználására irányuló tevékenysége átlátható.
(2) Közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. A közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok.

40. cikk

A közteherviselés és a nyugdíjrendszer alapvető szabályait a közös szükségletek kielégítéséhez való kiszámítható hozzájárulás és az időskori létbiztonság érdekében sarkalatos törvény határozza meg.

A Magyar Nemzeti Bank

41. cikk

(1) A Magyar Nemzeti Bank Magyarország központi bankja. A Magyar Nemzeti Bank törvényben meghatározott módon felelős a monetáris politikáért.
(2) A Magyar Nemzeti Bank elnökét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök kilenc évre nevezi ki. A Magyar Nemzeti Bank alelnökét vagy alelnökeit a Magyar Nemzeti Bank elnöke nevezi ki.
(3) A Magyar Nemzeti Bank elnöke a Magyar Nemzeti Bank tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.
(4) A Magyar Nemzeti Bank elnöke törvényben kapott felhatalmazás alapján, törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki, amely törvénnyel nem lehet ellentétes. A Magyar Nemzeti Bank elnökét rendelet kiadásában az általa rendeletben kijelölt alelnök helyettesítheti.

Az Állami Számvevőszék

42. cikk

(1) Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve. Az Állami Számvevőszék törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Az Állami Számvevőszék ellenőrzéseit törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi.
(2) Az Állami Számvevőszék elnökét az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával, tizenkét évre választja meg.

(3) Az Állami Számvevőszék elnöke az Állami Számvevőszék tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.
(4) Az Állami Számvevőszék szervezetének és működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

A Költségvetési Tanács

43. cikk

(1) A Költségvetési Tanács az Országgyűlés törvényhozó tevékenységét támogató szerv, amely a központi költségvetés megalapozottságát vizsgálja.
(2) A Költségvetési Tanács törvényben meghatározott módon közreműködik a központi költségvetésről szóló törvény előkészítésében.
(3) A központi költségvetésről szóló törvény elfogadásához a 36. cikk (4) és (5) bekezdésében foglaltak betartása érdekében a Költségvetési Tanács előzetes hozzájárulása szükséges.
(4) A Költségvetési Tanács tagja a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Nemzeti Bank elnöke és az Állami Számvevőszék elnöke. A Költségvetési Tanács elnökét a köztársasági elnök nevezi ki hat évre.
(5) A Költségvetési Tanács működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

A Magyar Honvédség

44. cikk

(1) Magyarország fegyveres ereje a Magyar Honvédség. A Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, a nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése.
(2) A Magyar Honvédség irányítására – ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik – az Alaptörvényben és sarkalatos törvényben meghatározott keretek között kizárólag az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Honvédelmi Tanács, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult. A Magyar Honvédség működését a Kormány irányítja.
(3) A Magyar Honvédség közreműködik a katasztrófák megelőzésében, következményeinek elhárításában és felszámolásában.
(4) A Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.
(5) A Magyar Honvédség szervezetére, feladataira, irányítására és vezetésére, működésére vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok

45. cikk

(1) A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár védelme.
(2) A rendőrség működését a Kormány irányítja.
(3) A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.
(4) A nemzetbiztonsági szolgálatok működését a Kormány irányítja.
(5) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártnak és politikai tevékenységet nem folytathatnak.

(6) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályokat, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának szabályait, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

Döntés katonai műveletekben való részvételről

46. cikk

(1) A Kormány dönt a Magyar Honvédség és a külföldi fegyveres erők határátlépéssel járó csapatmozgásairól.
(2) Az Országgyűlés a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával dönt – a (3) bekezdésben meghatározott esetek kivételével – a Magyar Honvédség külföldi vagy magyarországi alkalmazásáról, külföldi állomásozásáról, valamint a külföldi fegyveres erők magyarországi vagy Magyarország területéről kiinduló alkalmazásáról, magyarországi állomásozásáról.
(3) A Kormány dönt a Magyar Honvédség és külföldi fegyveres erők (2) bekezdés szerinti, az Európai Unió vagy az Észak-atlanti Szerződés Szervezete döntésén alapuló alkalmazásáról, valamint más csapatmozgásáról.
(4) A Kormány – a köztársasági elnök egyidejű tájékoztatása mellett – haladéktalanul beszámol az Országgyűlésnek a (3) bekezdés alapján, valamint a Magyar Honvédség békefenntartásban való részvételének vagy külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenységének engedélyezése tárgyában hozott döntéséről.

A különleges jogrend

47. cikk

(1) Az Országgyűlés
a) hadiállapot kinyilvánítása vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélye (háborús veszély) esetén kihirdeti a rendkívüli állapotot és Honvédelmi Tanácsot hoz létre,
b) a törvényes rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos, erőszakos cselekmények esetén szükségállapotot hirdet ki.
(2) Az (1) bekezdés szerinti különleges jogrend kihirdetéséhez az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
(3) A köztársasági elnök jogosult a hadiállapot kinyilvánítására, a rendkívüli állapot kihirdetésére és a Honvédelmi Tanács létrehozására, valamint a szükségállapot kihirdetésére, ha az Országgyűlés e döntések meghozatalában akadályoztatva van.
(4) Az Országgyűlés e döntések meghozatalában akkor van akadályoztatva, ha nem ülésezik, és összehívása az idő rövidsége, továbbá a hadiállapotot, a rendkívüli állapotot vagy a szükségállapotot kiváltó események miatt elháríthatatlan akadályba ütközik.
(5) Az akadályoztatás tényét, továbbá a hadiállapot kinyilvánításának, a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot kihirdetésének indokoltságát az Országgyűlés elnöke, az Alkotmánybíróság elnöke és a miniszterelnök egybehangzóan állapítja meg.
(6) Az Országgyűlés a hadiállapot kinyilvánításának, a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot kihirdetésének indokoltságát az akadályoztatásának megszűnése utáni első ülésén felülvizsgálja, és dönt az alkalmazott intézkedések jogszerűségéről. E döntéshez az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges.
(7) Rendkívüli állapot vagy szükségállapot idején az Országgyűlés nem mondhatja ki feloszlását és nem oszlatható fel. Az országgyűlési képviselők általános választását rendkívüli állapot és

szükségállapot idején nem lehet kitűzni és nem lehet megtartani, ilyen esetben a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot megszűnésétől számított kilencven napon belül új Országgyűlést kell választani. Ha az országgyűlési képviselők általános választását már megtartották, de az új Országgyűlés még nem alakult meg, a köztársasági elnök az alakuló ülést a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot megszűnésétől számított harminc napon belüli időpontra hívja össze.

(8) A feloszlott vagy feloszlatott Országgyűlést rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács, szükségállapot idején a köztársasági elnök is összehívhatja.

A rendkívüli állapot

48. cikk

(1) A Honvédelmi Tanács elnöke a köztársasági elnök, tagjai az Országgyűlés elnöke, az Országgyűlésben képviselettel rendelkező pártok képviselőcsoportjainak vezetői, a miniszterelnök, a miniszterek és – tanácskozási joggal – a Honvéd Vezérkar főnöke.

(2) A Honvédelmi Tanács gyakorolja

a) az Országgyűlés által rá átruházott jogokat;

b) a köztársasági elnök jogait;

c) a Kormány jogait.

(3) A Honvédelmi Tanács dönt

a) a Magyar Honvédség magyarországi vagy külföldi alkalmazásáról, békefenntartásban való részvételéről, külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenységéről, valamint külföldi állomásozásáról;

b) külföldi fegyveres erők magyarországi vagy Magyarország területéről kiinduló alkalmazásáról, valamint magyarországi állomásozásáról;

c) a sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetéséről.

(4) A Honvédelmi Tanács rendeletet alkothat, amellyel egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(5) A Honvédelmi Tanács rendelete a rendkívüli állapot megszűnésével hatályát veszti, kivéve, ha az Országgyűlés a rendelet hatályát meghosszabbítja.

A szükségállapot

49. cikk

(1) A Magyar Honvédséget szükségállapot idején akkor lehet felhasználni, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő.

(2) A szükségállapot idején az Országgyűlés akadályoztatása esetén a köztársasági elnök dönt a Magyar Honvédség (1) bekezdés szerinti felhasználásáról.

(3) Szükségállapot idején a sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket rendeleti úton a köztársasági elnök vezeti be. A köztársasági elnök rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(4) A köztársasági elnök a bevezetett rendkívüli intézkedésekről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét. A szükségállapot idején az Országgyűlés – akadályoztatása esetén az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága – folyamatosan ülésezik. Az Országgyűlés – akadályoztatása esetén az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága – a köztársasági elnök által bevezetett rendkívüli intézkedések alkalmazását felfüggesztheti.

(5) A rendeleti úton bevezetett rendkívüli intézkedések harminc napig maradnak hatályban, kivéve, ha hatályukat az Országgyűlés – akadályoztatása esetén az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága – meghosszabbítja.

(6) A köztársasági elnök rendelete a szükségállapot megszűnésével hatályát veszti.

A megelőző védelmi helyzet

50. cikk

(1) Az Országgyűlés külső fegyveres támadás veszélye esetén vagy szövetségi kötelezettség teljesítése érdekében meghatározott időre kihirdeti a megelőző védelmi helyzetet, ezzel egyidejűleg felhatalmazza a Kormányt sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésére. A megelőző védelmi helyzet időtartama meghosszabbítható.
(2) Az (1) bekezdés szerinti különleges jogrend kihirdetéséhez, meghosszabbításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
(3) A Kormány rendeletben a megelőző védelmi helyzet kihirdetésének kezdeményezését követően a közigazgatás, a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek működését érintő törvényektől eltérő intézkedéseket vezethet be, amelyekről a köztársasági elnököt és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságait folyamatosan tájékoztatja. Az így bevezetett intézkedések hatálya az Országgyűlés megelőző védelmi helyzet kihirdetésére vonatkozó döntéséig, de legfeljebb hatvan napig tart.
(4) A Kormány a megelőző védelmi helyzet idején rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.
(5) A Kormány rendelete a megelőző védelmi helyzet megszűnésével hatályát veszti.

A váratlan támadás

51. cikk

(1) A Kormány külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, Magyarország területének a honi és szövetséges légvédelmi és repülő készültségi erőkkel való oltalmazására, a törvényes rend, az élet- és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében – szükség esetén a köztársasági elnök által jóváhagyott fegyveres védelmi terv szerint – a szükségállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetésére vonatkozó döntéséig a támadással arányos és arra felkészített erőkkel azonnal intézkedni köteles.
(2) A Kormány az (1) bekezdés alapján megtett intézkedéséről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlést és a köztársasági elnököt.
(3) A Kormány váratlan támadás esetén rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.
(4) A Kormány rendelete a váratlan támadás megszűnésével hatályát veszti.

A veszélyhelyzet

52. cikk

(1) A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.
(2) A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.
(3) A Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja.
(4) A Kormány rendelete a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti.

A különleges jogrendre vonatkozó közös szabályok

53. cikk

(1) Különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és III. cikk, valamint a XXVI. cikk (2)–(5) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.

(2) Különleges jogrendben az Alaptörvény alkalmazása nem függeszthető fel, az Alkotmánybíróság működése nem korlátozható.

(3) A különleges jogrendet a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv megszünteti, ha kihirdetésének feltételei már nem állnak fenn.

(4) A különleges jogrendben alkalmazandó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

Záró rendelkezések

1. Magyarország Alaptörvénye 2012. január 1-jén lép hatályba.
2. Az Alaptörvényt az Országgyűlés az 1949. évi XX. törvény 19. § (3) bekezdés *a)* pontja és 24. § (3) bekezdése alapján fogadja el.
3. Az átmeneti rendelkezéseket az Országgyűlés a 2. pont szerinti eljárásban, külön fogadja el.
4. A Kormány köteles az Alaptörvény végrehajtásához szükséges törvényeket az Országgyűlés elé terjeszteni.

*

Mi, a 2010. április 25-én megválasztott Országgyűlés képviselői, Isten és ember előtti felelősségünk tudatában, élve alkotmányozó hatalmunkkal, Magyarország első egységes Alaptörvényét a fentiek szerint állapítjuk meg.

[az Alaptörvény végére az igennel szavazó képviselők nevének felsorolása, címek, rangok, párt és egyéb megjelölések nélkül]

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

INDOKOLÁS

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

„Isten, áldd meg a magyart". Nemzeti himnuszunk első soránál aligha lehetne méltóbb kezdete Magyarország Alaptörvényének, amely az ország első egységes, demokratikus, írott alaptörvényeként illeszkedik a magyar történeti alkotmány ezer éves történetébe. A Nemzeti hitvallás, amely nemzeti imánkhoz hasonlóan hitet, vallomást tesz azon értékek mellett, amelyek bennünket, a magyar nemzet tagjait összekötnek.

Az 1949. évi XX. törvény Magyarország történelmének egyik legsötétebb korszakában született, célja a szovjet mintájú kommunista diktatúra államszervezetének és az alapvető emberi és politikai jogoktól való megfosztásnak alaptörvényben való rögzítése volt. 1989-ben ugyan ez a „sztálini alkotmány" olyan módosításra került, amelynek eredményeképpen egy, a demokratikus követelményeknek megfelelő alkotmány jött létre, de a rendszerváltó alkotmányozók maguk is átmenetinek tekintették a megjelölésében még mindig a Rákosi-korszakot idéző alkotmányt. Ők is jól tudták, hogy a demokratikus Magyarország egységes alkotmányának megalkotására sem az utolsó pártállami parlamentnek, sem a Nemzeti Kerekasztalnak nincs megfelelő legitimációja.

Az alkotmányozás szükségessége az elmúlt húsz évben rendre felmerült, sőt az 1994-98-as országgyűlési ciklusban az új alkotmány megalkotása előrehaladott állapotba került, mégis a megalkotási szándék megfogalmazása óta eltelt húsz év során a magyar politikai elit nem tudott egy, a magyar nemzet számára méltó alaptörvényt elfogadni.

Az 1949. évi XX. törvény több fogyatékosságban szenved. Szerkezete elavult alkotmányjogi szemléletet tükröz, egyes részei, rendelkezései egyenetlenek, értelmezési nehézségeket is felvetnek. Erre utal, hogy alkalmazásához az Alkotmánybíróság gyakori értelmezésére volt szükség, és ezeket a problémákat tükrözi módosításainak egy része is. 1989. október 23-a óta az Országgyűlés harmincnégy alkalommal módosította az Alkotmányt. A számos módosítás egyre egyenetlenebbé tette a szöveget és teret nyitott a hatályos szöveg megkérdőjelezésének is.

2010-ben olyan történelmi lehetőséget, választói felhatalmazást kapott az új Országgyűlés, amellyel hiba lenne nem élnie. Az összefogás, az egymásra találás alapdokumentuma lehet az Alaptörvény; egy olyan Alaptörvény, amelyet a nemzet szerethet, amelyet magáénak érez, és amely a legfontosabb értékeit képes megvédeni.

Az Alaptörvény Javaslat szerinti szerkezete megfelel egy modern, demokratikus alaptörvénytől elvárható követelményeknek, egyben értékrendet is kifejez. Az Alaptörvényt a nemzet akaratának megnyilvánulásaként meghatározó és az emberek által személyesen leginkább megélhető Nemzeti hitvallást az Alapvetés rész követi, amely hazánkra, Magyarországra mint államra vonatkozó alapvető rendelkezéseket, az alapértékeket és alkotmányos alapelveket, államcélokat, valamint az Alaptörvényre és az egyéb jogszabályokra vonatkozó alapvető rendelkezéseket tartalmazza. Először jelenik meg alaptörvényi szinten a hatalommegosztás, valamint az állami erőszak-monopólium elvének rögzítése, az állampolgárság keletkezése, a magyar nyelv védelme, nemzeti és állami ünnepeink, a gyermekvállalás támogatása, az értékteremtő munkára alapuló gazdaság deklarációja, a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás, valamint az egészséges környezet fenntartásának, megőrzésének elve.

Az Alaptörvény Javaslat szerinti második része a Szabadság és felelősség címet viseli, középpontjában az ember és az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogai állnak. Az alapvető jogok katalógusának példaadója az egységes Európa huszonegyedik századi alapjogi

dokumentuma, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Alapjogi Charta). Az Alapjogi Charta mintájára jelenik meg az Alaptörvényben többek között a munkavállalók és munkaadók egyes jogainak rögzítése, a gyermekmunka és az emberi egyedmásolás tilalma, a fogyatékkal élők külön védelme, valamint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog. A magzati élet védelmét végre méltó módon, kifejezetten rögzíti az Alaptörvény. Az állam és egyház elválasztásának elve mellett megjelenik a közösségi célok érdekében való együttműködésük is. Alaptörvényi szinten fogalmazódik meg a szülők gondoskodási kötelezettsége kiskorú gyermekükről, valamint a nagykorú gyermek ugyanilyen kötelessége rászoruló szüleivel szemben, továbbá a munkavégzésre vonatkozó kötelezettség. A már korábban is Alaptörvényben megjelenő honvédelmi kötelezettség mellett a Javaslat rögzíti az önkéntes tartalékos rendszerben való szerepvállalás lehetőségét is. A Javaslat szerint a jövőben az Alaptörvény mondja ki az egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásának kötelezettségét az öngondoskodás lehetőségének biztosítása mellett. Államcélként fogalmazódik meg a teljes foglalkoztatottság, az emberhez méltó lakhatás feltételeinek, valamint a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésnek a biztosítása. A közteherviselés mellett megjelenik az Alaptörvényben a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevétele a közös szükségletekhez történő hozzájárulás mértékének meghatározása során.

Az Állam címet viseli az Alaptörvény Javaslat szerinti harmadik része, amely a Magyarország államszervezetére vonatkozó legalapvetőbb szabályokat tartalmazza korszerű, a jogalkalmazó számára világosan értelmezhető formában.

Az Országgyűlésre vonatkozó korábbi szabályok korszerűsítése mellett új elemként jelenik meg a feloszlatás lehetősége a költségvetési törvény határidőben történő elfogadása hiányában, a képviselőcsoportok meghatározása, valamint – a hatékony és minőségi jogalkotás elősegítése érdekében – az előzetes alkotmánybírósági normakontroll intézményének kiszélesítése.

A köztársasági elnökre vonatkozó fejezetben áttekinthetően és egymástól elkülönítve szerepelnek az államfő ellenjegyzés nélkül, illetve a Kormány tagjának ellenjegyzésével gyakorolható hatáskörei; pontosításra kerültek megválasztásának, felelősségre vonásának és helyettesítésének szabályai.

A végrehajtó hatalomra vonatkozó szabályok körében a Kormánnyal kapcsolatos rendelkezések mellett helyet kaptak az önálló szabályozó szervek is, amelyek körét törvény határozza meg. E szervek vezetői törvényi felhatalmazás alapján rendeletalkotási hatáskörrel rendelkeznek.

A Javaslat szerint az Alaptörvény átrendezi az Alkotmánybíróság hatásköreit. Az előzetes normakontroll szélesebb körben történő alkalmazása mellett az utólagos normakontroll kezdeményezőinek köre szűkül. Az utólagos normakontrollra azonban továbbra is széles lehetőség van alkotmányjogi panasz formájában. Az Alkotmánybíróság hatáskörének bővítését jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz folytán már nemcsak a jogszabályok, de a bírói döntések Alaptörvénybe ütközését is vizsgálhatja a testület. Az alkotmánybírák megbízatási ideje a Javaslat szerint – a stabilitás és a függetlenség garanciájaként – tizenkét évre nő, a testület elnökét pedig az Országgyűlés választja.

A Javaslat szerint az Alaptörvény a legfőbb bírósági szerv elnevezését a nyelvtanilag is pontatlan Legfelsőbb Bíróságról Kúriára változtatja a közjogi hagyományokkal összhangban, hatáskörét pedig kibővíti az önkormányzati rendeletek jogszabályba ütközésének vizsgálatával, tehermentesítve ezzel az Alkotmánybíróságot. A Kúria elnökének megbízatási ideje – a legfőbb ügyészhez igazodóan – kilenc évre nő, amely a stabilitás és a függetlenség további biztosítéka.

A Javaslat az ügyészséget elsősorban az állam büntetőigényének érvényesítőjeként rögzíti az Alaptörvényben.

Az Alaptörvény a Javaslat szerint – a hatékonyabb és egységes gyakorlat biztosítása érdekében – egységes szervezetben határozza meg az ombudsmani alapjogvédelmi tevékenységet, amelyet az alapvető jogok biztosa lát el. Feladatkörébe tartozik a jövő nemzedékek érdekeinek és a hazai nemzetiségek és népcsoportok jogainak védelme is, tevékenységét helyettesek segítik.

Az Alaptörvény a helyi közügyek intézése és a közhatalom gyakorlása érdekében működő intézményként határozza meg az önkormányzatokat a Javaslat szerint. Az önkormányzatok törvényes és az Alaptörvénnyel összhangban álló működésének őrei a fővárosi, vármegyei kormányhivatalok, amelyek a hagyományos törvényességi felügyelet mellett – a jogalkotás minőségének biztosítása érdekében – az önkormányzati rendeletalkotás törvényességét is ellenőrzik. Az Alaptörvény megjeleníti a helyi önkormányzat és az állam közösségi célok érdekében történő együttműködését, és lehetővé teszi, hogy törvény az öncélú, a költségvetési egyensúlyt veszélyeztető önkormányzati kölcsönfelvételt vagy kötelezettségvállalást a fővárosi, vármegyei kormányhivatal hozzájárulásához kösse. Az Alaptörvény a Javaslat szerint öt évben határozza meg az önkormányzati képviselő-testületek megbízatási idejét.

Új fejezetben, egységesen jelennek meg a Javaslat szerint az Alaptörvényben a közpénzügyekről szóló rendelkezések, amelyek a hiteltelen költségvetési és felelőtlen, az országot eladósító gazdaságpolitikával való végleges szakítás érdekében fokozott jelentőséggel bírnak. Az állami működés anyagi alapjainak fontosságát, az állami gazdálkodás a társadalom egészére és a jövendő generációkra kiható jelentőségét elismerve alaptörvényi szintre kerülnek az állami kiadások és bevételek tervezésének és teljesítésének, valamint az állam és az önkormányzatok tulajdonában álló vagyonelemekkel való gazdálkodásnak az alapvető szabályai, továbbá az e feladatok ellenőrzésében és megvalósításában kiemelt szerepet játszó, a végrehajtó hatalomtól független intézmények. A Javaslat szerint az Alaptörvény rögzíti a központi költségvetésre vonatkozó alapvető szabályokat, ennek keretében adósságkorlátot állít fel. Az Alaptörvény fokozott védelmet biztosít a közpénzeknek és a nemzeti vagyonnak, valamint garanciákat rögzít az ezekkel való felelős és átlátható gazdálkodás érdekében. A Magyar Nemzeti Bank elnöki tisztségének stabilitása érdekében – más alkotmányos intézmények vezetőinek megbízási idejéhez igazodóan – a Javaslat szerint az Alaptörvény kilenc évre emeli az elnök megbízatási idejét. Az Alaptörvény csak a legszükségesebb körben tartalmazza az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szervére, az Állami Számvevőszékre vonatkozó szabályokat. A Javaslat alaptörvényi szintre emeli az Országgyűlés törvényhozó tevékenységét támogató Költségvetési Tanácsot, hatáskörét pedig tovább erősíti azáltal, hogy vétójogot biztosít számára a központi költségvetési törvénnyel szemben, ha az nem felel meg az Alaptörvény államadósság mértékére vonatkozó rendelkezéseinek.

A Javaslat szerint az Alaptörvény a Magyar Honvédség és a rendőrség mellett önálló rendelkezéseket állapít meg a nemzetbiztonsági szolgálatokra vonatkozóan, így rögzíti Magyarország fegyveres ereje mellett a legfontosabb fegyveres rendvédelmi szerveket.

A Javaslat szerint az Alaptörvény – garanciális jelleggel – a minősített időszaki helyzetekre vonatkozó szabályozás tekintetében ragaszkodik leginkább a hatályos szabályokhoz. Az egységes, egy szerkezeti egységbe rendezett különleges jogrendi szabályok a hatályos rendelkezések figyelembevételével, lényegesebb változtatások nélkül kerültek elhelyezésre.

Az Alaptörvény érdemi normaszövegét keretbe zárja annak a szándéknak a megfogalmazása, amely az alkotmányozót vezérelte: „Legyen béke, szabadság és egyetértés." Ez a záró mondat szintén idézet: az 1848-as forradalom tizenkét pontjának második mondata. Ezen a mának is üzenő mondaton keresztül kapcsolódik az Alaptörvény szövege történelmünk kiemelkedő pillanatához, 1848. március 15-éhez.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

ALAPVETÉS

Az A. cikkhez

A Javaslat világossá teszi, hogy a magyar állam neve – mind a hazai használat során, mind a külkapcsolatokban – Magyarország. Hazánkat ezer éve ezzel a névvel illették itthon és külföldön egyaránt. Ez a meghatározás kijavítja azt a következetlenséget, amely a most hatályon kívül helyezett 1949. évi XX. törvény szövegégben az elnevezéssel kapcsolatban található.

A B. cikkhez

Az Alapvetés elején kerül sor azon alkotmányos alapelvek meghatározására, amelyek az Alaptörvény egészét áthatják, rendezőelvként szolgálnak mind az alapjogi, mind az államszervezeti rész tekintetében. Ilyen alkotmányos elv az állam szuverenitásának külső oldalát megtestesítő függetlenség, a többpártrendszerre épülő demokrácia, valamint a jogállamiság.

A Javaslat e helyütt rögzíti a köztársasági államformát.

A Javaslat a hatalom forrásaként a népet jelöli meg, mely hatalmát elsősorban választott képviselőin, az Országgyűlés tagjain keresztül gyakorolja. Kivételesen sor kerülhet közvetlen hatalomgyakorlásra, melynek alapvető formája az Alaptörvényben szabályozott országos népszavazás intézménye.

A C. cikkhez

A Javaslat az alkotmányos alapelvek között határozza meg a hatalommegosztás elvét, amelyen az Alaptörvény nyugszik. Ez az elv egyszerre jelenti a korlátlan hatalom kizártságát, a hatalmi ágak elválasztását, egyensúlyát és együttműködési kötelezettségét.

Az alkotmányos állam védelmének utolsó garanciája, végső eszköze a Javaslat ellenállási jogot biztosító rendelkezése, mely a demokrácia védelmét, a hatalomkoncentráció megakadályozásának szükségességét fogalmazza meg, egyszerre alkotmányos tilalomként és kötelezettségként.

Ez az eszköz azonban csak kivételes, szélsőséges esetben alkalmazható. Az Alaptörvény és a jogszabályok érvényre juttatása érdekében főszabály szerint kizárólag az állami szervek jogosultak kényszert alkalmazni.

A D. cikkhez

A Javaslat kinyilvánítja, hogy Magyarország a magyar nemzetet egységesnek tekinti – éljenek a tagjai bárhol a világon – és a határain kívül élő magyarok sorsáért ezen alapeszmétől vezérelve felelősséget visel. Ez a felelősség cselekvő felelősség: Magyarország kötelezettséget vállal arra, hogy a határain kívül élő magyarok közösségeinek fennmaradását és fejlődését elősegíti, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, előmozdítja egymással és a hazával való kapcsolattartásukat és együttműködésüket.

Az E. cikkhez

A Javaslat az alkotmányos alapelvek között rögzíti, hogy Magyarország közreműködik az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedését szolgáló európai egység megteremtésében, és nevesítve is utal az európai egység megteremtésének legfontosabb intézményesült fórumára, az Európai Unióra.

Az Európai Unió nemzetközi szerződésen alapuló önálló jogrenddel rendelkezik, amelynek értelmében az uniós jog a tagállamok területén közvetlenül alkalmazandó és a jogalanyok számára közvetlenül is teremthet jogokat és kötelezettségeket. Mivel az Európai Unióban való részvétel jelentősen befolyásolja a magyarországi közhatalom-gyakorlás rendjét és kereteit, valamint az uniós jog nagymértékben meghatározza a magyar jogalanyok jogait és kötelezettségeit, szükséges hogy az Európai Unió keretein belül történő hatáskörgyakorlásra az Alaptörvény – az Alaptörvény egészét átható rendezőelvek között – kifejezett felhatalmazást adjon.

A Javaslat lehetővé teszi, hogy Magyarország az Európai Unió tagállamaként, az Európai Unió intézményei útján gyakorolja egyes hatásköreit. Az érintett konkrét hatásköröket nemzetközi szerződésnek kell megállapítania, az Európai Unió intézményei útján történő hatáskörgyakorlás nem haladhatja meg a nemzetközi szerződésből fakadóan szükséges mértéket, valamint nem irányulhat több hatáskörre annál, mint amivel Magyarország az Alaptörvény alapján egyébként rendelkezik.

Az Európai Unió intézményei útján történő hatáskörgyakorlás alapjául szolgáló nemzetközi szerződés kötelező hatályát kiemelkedő jelentőségénél fogva a Javaslat értelmében akkor lehet elismerni, ha arra az Országgyűlés a képviselők kétharmadának szavazatával felhatalmazást adott.

Az F. cikkhez

A főhatalom meghatározása után az államiság kritériumai közül az állam területéről, illetve annak egységeiről szól a Javaslat. A területi tagozódás történelmi hagyományainknak megfelelően kétszintű: az állam területe városokból és községekből áll, a több várost és községet magában foglaló területi egység pedig a vármegye. A főváros jogi helyzete sajátos: egyrészt város, annak minden jellemzőjével együtt, másrészt azonban a vármegyével egy területi szinten áll, tehát nem tartozik egyetlen vármegyéhez sem.

A területi tagozódás alapozza meg a helyi közhatalom gyakorlásának, azaz az önkormányzatiságnak a szintjeit, és eligazításul szolgál a bírósági és közigazgatási szervezet kialakításakor is, azonban nem zárja ki, hogy a jogalkotó eltérő szinteket állapítson meg.

A G. cikkhez

Az állam és a polgárok közötti legszorosabb kapcsolatot az állampolgárság testesíti meg. Sajátos jogviszony ez, melyben mindkét felet jogok és kötelezettségek terhelik. Az állampolgárság megszerzésének főszabálya a vérségi elv, a magyar állampolgár gyermeke születésével magyar állampolgár lesz. Az állampolgársági törvény azonban más keletkezési és megszerzési jogcímeket is megállapíthat. Magyarország védelmezi állampolgárait, e védelem kiterjed arra is, hogy a születéssel keletkezett és a jogszerűen szerzett állampolgárságtól senkit nem lehet megfosztani.

A H. cikkhez

A Javaslat egyértelművé teszi azt, hogy Magyarország hivatalos nyelve a magyar. A hivatalos eljárásokban való használat előírásán azonban túlmegy a Javaslat. Mivel a magyar nyelv nemzeti összetartozásunk elsődleges kifejezője, ezért különös védelem illeti meg, óvása, ápolása,

fejlesztése nemzeti érdek. A magyar nyelv kiemelt védelme mellett Magyarország tiszteletben tartja az itt élő nemzeti és etnikai kisebbségek nyelvét, és a más nemzetek nyelvét is.

Az I. cikkhez

A Javaslat tartalmazza a magyar államiság szempontjából két legfontosabb jelképnek, Magyarország címerének és zászlójának leírását és képi megjelenítését is. E jelképek nemcsak a magyar államiság, hanem a magyar nemzet szimbólumaként is használatosak, az állami szuverenitás és függetlenség mellett a nemzethez mint közösséghez tartozás kifejezői is. A Javaslat a címer és zászló használatának részletes szabályozását sarkalatos törvényre hagyja, azzal, hogy megengedi a jelképek a történelmileg kialakult formák szerinti használatát, például pajzstartók megjelenítését.

A Javaslat a jelképeket követően szól nemzeti imádságunkról, a himnuszról.

Az állam által nagyra becsült értékek elismerését kifejező állami kitüntetések formáinak meghatározására, odaítélésének feltételeire és eljárási szabályaira sarkalatos törvényi formát ír elő a Javaslat.

A J. cikkhez

Történelmünk jeles eseményeinek megünneplése a történelmi tudat ápolása mellett a nemzeti összetartozás kifejezését is szolgálja. Ezért a Javaslat alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni a három nemzeti ünnepünket, melyek közül augusztus 20. napját hivatalos állami ünneppé nyilvánítja.

A K. cikkhez

A férfi és nő közötti, önkéntes elhatározáson alapuló érzelmi és gazdasági életközösségek közül a Javaslat a házasság intézményének védelme mellett kötelezi el magát.

A nemzet fennmaradásának letéteményese a család, a társadalom legkisebb egysége. Ezt felismerve a Javaslat rögzíti a család védelmének és a gyermekvállalás támogatásának kötelezettségét. A családok védelmének szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

Az L. cikkhez

A Javaslat hangsúlyosan megjeleníti, hogy a gazdaság két alapértéken: az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik, amelyek egymást erősítve és feltételezve járulnak hozzá a nemzet felemelkedéséhez. A Javaslat kifejezi, hogy Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit, fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben és védi a fogyasztók jogait, ezzel a versenynek a közjó általi ésszerű korlátozását rögzíti.

Az M. cikkhez

A Javaslat tekintetbe veszi azt a körülményt, hogy az alapvető jogok érvényesülése, az állam demokratikus és hatékony működése, a Magyarországon élő személyek és az itt tevékenykedő szervezetek biztonsága megfelelőképpen csak akkor garantálható, ha az ország társadalmi és gazdasági egyensúlyát komoly államháztartási problémák nem veszélyeztetik. Ennek alapján a Javaslat az alapvetések között rögzíti a költségvetési gazdálkodás legfőbb elveit. Ezek közül a kiegyensúlyozottság a kiszámítható állami működést, az átláthatóság a tájékozott és felelős polgárok részvételével zajló demokratikus közéletet, a fenntarthatóság pedig a jövendő nemzedékek sorsáért való felelősségvállalást is szolgálja az elsődleges pénzügyi célok mellett.

A Javaslat az Országgyűlést és a Kormányt mint a költségvetés kialakítására és végrehajtására leglényegesebb hatást gyakorló intézményeket külön is kiemeli ezen elvek érvényesítésére vonatkozó feladatukat megállapítva. A törvényhozó és a végrehajtó hatalom szerepe ugyanakkor az állam gazdasági működésében nem kizárólagos, az alapvető költségvetési elveket emiatt a Javaslat a független szervek esetében is figyelembe veendő szempontokként határozza meg.

Az N. cikkhez

Az állam nem mindenható, feladatait csak a polgárokkal karöltve, közreműködésükkel tudja ellátni, nem képes és nem is törekedhet helyettük egyéni, családi és közösségi boldogulásuk előmozdítására. A Javaslat ezt a viszonyt határozza meg azzal, hogy rögzíti egyrészt, hogy mindenki – aki belátási képességének birtokában van – felelős önmagáért, másrészt hogy köteles az állami és közösségi feladatok ellátásában részt venni, ahhoz hozzájárulni.

Az O. cikkhez

A Javaslat deklarálja, hogy Magyarország védi és fenntartja az egészséges környezetet. Ezzel az Alaptörvényben új elemként megjeleníti a fenntarthatóság követelményét, ami az állam és a gazdaság részére irányt szab a környezeti értékekkel való felelős bánásmódhoz. A Javaslat külön kiemeli a sajátos magyar környezeti értékeket és a magyar kultúra értékeit, amelyek oltalmazását mindenki kötelezettségévé teszi a jövő nemzedékek számára való megőrzés érdekében.

A P. cikkhez

A Javaslat külkapcsolati alapelvként fogalmazza meg Magyarország törekvését a világ valamennyi népével és országával való együttműködésre.

A Javaslat a nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítésének érdekében előírja a Magyarországra kötelező nemzetközi jogi szabályok és a magyar jog közötti összhang biztosításának kötelezettségét. Ez a rendelkezés összefüggésben áll azzal a nemzetközi jogi követelménnyel, amelynek értelmében a nemzetközi jogi kötelezettségek megsértését nem lehet a hazai jogszabályi rendelkezésekre hivatkozással igazolni. Az összhang megteremtésének konkrét módjait a Javaslat értelmében az Alaptörvény részletesen nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság hatáskörei között a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata az összhang megteremtését is szolgálja.

A Javaslat értelmében a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai – ide értve az általános nemzetközi szokásjogot és az általános jogelveket is – külön jogszabályi rendelkezés nélkül is a magyar jogrendszer részét képezik. Ehhez képest fogalmazza meg a Javaslat azt, hogy a nemzetközi jog egyéb, Magyarországra kötelező szabályai – ide értve mindenekelőtt a nemzetközi szerződéseket – csak jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé és lesznek alkalmazhatóak a magyar jogalkalmazó szervek eljárásában. Mindez nem jelenti azt, hogy a nemzetközi jognak az általánosan elismert szabályokon kívül eső valamennyi normáját – például a nemzetközi szervezetek belső eljárási szabályait is – jogszabályban minden esetben kötelezően ki kell hirdetni, csupán azt, hogy enélkül nem tekinthetőek a magyar jogrendszer részének.

Az Európai Unió joga kívül esik a P. cikk hatókörén, az az E. cikk keretein belül értelmezhető.

A Q. cikkhez

A Javaslat az Alaptörvényt a jogrendszer alapjaként határozza meg. Az Alaptörvény a jogrendszer csúcsán helyezkedik el, minden más jogszabály az Alaptörvényből ered, és azzal nem lehet

ellentétes. A Javaslat mindenki kötelességeként írja elő az Alaptörvény és a jogszabályok megtartását. Ez a rendelkezés azt is kifejezésre juttatja, hogy nincs kivételezett személy, társadalmi csoport vagy állami szerv, amely valamiféle erkölcsi vagy politikai okra hivatkozva felülemelkedhetne a jogszabályokon.

A Javaslat irányt mutat az Alaptörvény értelmezői számára: az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a Nemzeti Hitvallással és a történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni. Ezek az értelmezési szempontok elsődlegesek, azonban nem zárják ki a jogértelmezés egyéb kialakult formáit.

Az R. cikkhez

A Javaslat arra törekszik, hogy megteremtse az Alaptörvény stabilitását. Ezért az Alaptörvényre nézve a törvényekhez képest szigorúbb feltételt állapít meg: az Alaptörvény elfogadásához és módosításához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges. A Javaslat meghatározza az elfogadott Alaptörvény vagy annak módosítása aláírására és kihirdetésére vonatkozó eljárási szabályokat.

Az S. cikkhez

A Javaslat a jogalkotásra vonatkozó általános szabályokat egy helyen, az Alapvetés részben határozza meg. A Javaslat rögzíti, hogy általánosan kötelező magatartási szabályt kizárólag jogszabály állapíthat meg, továbbá megadja a jogszabály lényegi sajátosságait. A jogszabály érvényességének feltétele egyrészt az, hogy az Alaptörvényben jogalkotó hatáskörrel felruházott szerv fogadja el az Alaptörvényben meghatározott formában, másrészt – hogy a jogszabályt címzettjei megismerhessék – annak a hivatalos lapban való kihirdetése. A kihirdetési szabály alól az Alaptörvény kivételt enged specialitásuk miatt az önkormányzati rendeletek és a különleges jogrendben kibocsátott jogszabályokat illetően. A Javaslat a tartalmi és eljárási feltételek meghatározása mellett kifejezetten felsorolja a jogszabályokat. Nem külön jogforrás, hanem egy speciális törvénytípus a sarkalatos törvény, amelyet a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával lehet elfogadni. A sarkalatos törvény a többi törvénnyel azonos szinten helyezkedik el a jogforrási hierarchiában.

A Javaslat egyértelművé teszi, hogy mivel az Alaptörvény a jogrendszer csúcsán áll, egyetlen jogszabály sem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG

Az I. cikkhez

Az Alapvetést követően a Javaslat a Szabadság és felelősség című részben az alapvető jogokról és kötelességekről rendelkezik, az Alapjogi Charta katalógusának figyelembevételével. A rész rendszertani elhelyezése és belső tagolása is kifejezi, hogy az alapvető jogok érvényesülése biztosítékainak megjelenítését a Javaslat kiemelt jelentőségű alaptörvényi rendelkezéseknek tekinti, amelyek alapvetően meghatározzák az állam és az egyének viszonyát. A Javaslat értelmében Magyarország elismeri az alapvető emberi jogokat, azok tiszteletben tartását és védelmét – mind az egyéni, mind pedig a kollektív jogok vonatkozásában - elsőrendű kötelezettségének tartja. A Javaslat ugyanakkor azt is kiemeli, hogy az egyének – amellett, hogy igényt tarthatnak alapvető jogaik elismerésére és védelmére – bizonyos helyzetekben felelősséggel is tartoznak a társadalom felé. Erre figyelemmel a Javaslat egyes kötelezettségeket is megfogalmaz. A Javaslat az alapvető jogok csoportosítása során az Alapjogi Charta felépítését követi.

A Javaslat garanciális szabályként rögzíti az alapvető jogok korlátozhatóságának általános kereteit. E keretek az alapvető jogok korlátozását csak törvény által, más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, az ahhoz feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan és az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával teszik lehetővé. A Javaslat szerint az alapvető jogok mellett az alapvető kötelezettségekre vonatkozó szabályokat is törvény állapítja meg.

A Javaslat értelmében Magyarország a törvény alapján létrehozott jogalanyoknak is biztosítja azokat az alapvető jogokat, amelyek természetüknél fogva nemcsak az emberekre, hanem rájuk is alkalmazhatóak. Hasonlóképen irányadóak a törvény alapján létrehozott jogalanyokra a Javaslatban megfogalmazott kötelezettségek is. A törvény alapján létrehozott jogalanyok körébe a Javaslat értelmében a jogszabályból következően jogalanyisággal rendelkező jogi személyek és jogi személyiség nélküli szervezetek tartoznak.

A Javaslat egyes alapvető jogok jogosultjaiként csak a magyar állampolgárokat nevesíti. Az a körülmény azonban, hogy bizonyos esetekben maga az Alaptörvény nem ismeri el jogosultként a nem magyar állampolgárokat, nem jelenti azt, hogy törvényben – például valamely nemzetközi jogi vagy európai uniós jogi kötelezettség teljesítése érdekében – ne lennének ezek a jogok biztosíthatóak akár az ő számukra is.

A II. cikkhez

A Javaslat egyes alapvető jogokat tartalmazó rendelkezései élén elvi jelleggel rögzíti az emberi méltóság sérthetetlenségét, amely valamennyi alapvető jog értelmezésére kihatóan hangsúlyosan, külön is kifejezi az emberi méltóság lényeges tartalmának érinthetetlenségét.

Az emberi méltósághoz való jogot mint az emberi lét alapját az élethez való joggal egységben fogalmazza meg a Javaslat, és minden ember jogát elismeri az élethez és az emberi méltósághoz. A Javaslat az emberi élettel egy mondatban, de attól elkülönítve említi a magzati életet, amelyet a Javaslat értelmében a fogantatástól kezdve védelem illeti meg. Az állam – az objektív intézményvédelmi kötelezettsége keretében – a megfogant, keletkezőben lévő emberi életnek is köteles védelmet nyújtani.

A III. cikkhez

A Javaslat az emberi méltósághoz való joggal összefüggésben abszolút tilalmakat fogalmaz meg. Ezek értelmében senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani, rögzíti emellett a Javaslat az emberkereskedelem tilalmát is.

A Javaslat értelmében tilos továbbá emberen hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni, valamint a Javaslat a biológia és az orvostudomány fejlődésére is reagálva, az Alapjogi Charta mintájára az alapvető jogok között rögzíti az emberi egyedmásolás tilalmát. A Javaslat emellett tiltja az eugenikai, emberi fajnemesítésre irányuló eljárásokat, valamint az emberi test és az emberi test részeinek haszonszerzési célú felhasználását.

A IV. cikkhez

A Javaslat a hagyományos, nemzetközi egyezmények szövegében is bevett megnevezéssel a szabadsághoz és személyes biztonsághoz való jogként fogalmazza meg a fogvatartástól való mentesség jogát, és egyben meghatározza a korlátozás garanciális elemeit. A Javaslat nem zárja ki a szabadságtól való végleges megfosztás lehetőségét, azonban erre kizárólag bűncselekmény

elkövetése miatt, jogerős bírói ítélet alapján, a szükségességi és arányossági kritériumok értelemszerű figyelembevételével kerülhet sor.

Az V. cikkhez

A Javaslat a magánszférajogok körében a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról rendelkezik. A magyar jogi szabályozás hagyományainak megfelelően a Javaslat a személyes adatok védelmével összefüggésben rendelkezik a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogról. A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok nyilvánosságához való jog érvényesülésének ellenőrzését a Javaslat független hatóság feladatává teszi.

A VI. cikkhez

A Javaslat rögzíti azt, hogy mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára. Ehhez kapcsolódóan fogalmazza meg a Javaslat az állam és az egyház különállásának elvét, amely amellett, hogy a szekularizált állam működésének egyik alapelve, a vallásszabadság egyik garanciájának is tekinthető. A Javaslat azonban kifejezésre juttatja azt is, hogy az állam világnézeti semlegessége nem jelent egyúttal társadalmi közömbösséget is, hanem a társadalmilag közösségi célok érdekében az állam együttműködik az egyházakkal.

A VII. cikkhez

A Javaslat rendelkezik a békés gyülekezéshez, valamint az egyesüléshez való jogról. Az egyesülési jog alapján létrehozható szervezetek közül nevesítve is kiemeli a Javaslat a szakszervezeteket és a pártokat. A pártok működésének és gazdálkodására vonatkozó szabályokat a Javaslat sarkalatos törvény tárgykörébe sorolja.

A VIII. cikkhez

A demokratikus társadalom működéséhez elengedhetetlen véleménypluralizmus biztosítása érdekében a Javaslat elismeri, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, valamint védelemben részesíti a sajtónak mint a vélemények és információk közlése és megismerése intézményesült fórumának a szabadságát.

A IX. cikkhez

A Javaslat a tudományos előrehaladás és a gazdag, sokszínű, értékteremtő kulturális élet jogi feltételeinek biztosítása érdekében alaptörvényi védelemben részesíti a tudományos, szakmai álláspontok kifejtésének, a művészi kifejezésnek, valamint az ismeretek megszerzésének és mások számára való átadásának szabadságát. E szabadság biztosítékaként a Javaslat kiemelten is rögzíti azt, hogy valamely tudományos tétel, felismerés vagy értékelés megalapozottságáról vagy helytállóságáról való döntésre az állam nem jogosult.

A Javaslat a tudomány, a művészet és a magas szintű oktatás kiemelt fontosságú intézményeinek szabad, külső befolyástól mentes működését külön is garantálja. Ezen intézmények esetében a Javaslat a szervezeti autonómia kereteinek meghatározását törvényi szintre utalja. E szabályozásnak kell a szakmai kibontakozást lehetővé tevő önállóság és a közösségi erőforrásokkal való felelős gazdálkodás együttes követelményeire tekintettel az intézmények működésére vonatkozó alapvető előírásokat megállapítania, amibe beletartozhat a szervezeti és gazdálkodási kérdéseknek a költségvetési szempontokkal arányos, fokozottabb állami kontrollja is.

A X. cikkhez

A Javaslat a személyiség kibontakoztatásának, a tájékozott és felelős polgárrá válásnak az egyik alapvető feltételeként valamennyi magyar állampolgár jogát elismeri a műveltség megszerzésére törekvéshez. E jog érvényesítése szükségszerűen állami cselekvést igényel, ezért a Javaslat a művelődés alapvető intézményeit is meghatározza. Az elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését, a gyermekek megfelelő fejlődését a kötelező – és ezzel összhangban bárki számára ingyenesen hozzáférhető – alapfokú oktatással biztosítja. A további ismeretbővítést, valamely foglalkozás elsajátításához vagy a magasabb szintű szakmai vagy tudományos oktatásban való részvételhez szükséges tanulás lehetőségét a Javaslat a középfokú oktatás korlátozásmentes és ingyenes elérhetőségével ösztönzi. A felsőfokú oktatásban való részvételt a Javaslat az elmélyültebb ismeretszerzéshez szükséges képességek figyelembevétele alapján teszi elérhetővé. A Javaslat törvényi szinten rendeli meghatározni azokat a juttatási formákat, amelyek az oktatás bármely szintjén résztvevők számára elősegíthetik a tanulással járó anyagi terhek enyhítését.

A XI. cikkhez

A Javaslat mindenki számára adottnak tételezi azt a lehetőséget, hogy maga döntsön arról, mely hivatás gyakorlásával kívánja – a megfelelő ismeretek birtokában, a hivatás gyakorlásához szükséges feltételek teljesítése mellett – képességeit kibontakoztatni és a megélhetéshez szükséges javakat elérni. Ugyancsak elismeri a Javaslat az arra való jogot, hogy bárki önállóan vagy másokkal társulva vállalkozási formában végezze a fenti tevékenységeket, vegyen részt a gazdasági életben. Az egyén és a közösség részére egyaránt hasznot hajtó, tevékeny lét ugyanakkor nem pusztán mindenki részére biztosítandó jog, hanem a társadalom és az állam működésének záloga, ezért az arra való törekvést mint elvárást a Javaslat ekként is rögzíti. A Javaslat államcélként tűzi ki továbbá, hogy a munkalehetőségek hiánya minél kevésbé képezhesse gátját a fentiek megvalósulásának.

A XII. cikkhez

A Javaslat egy rendelkezésben szól a tulajdonhoz és az örökléshez való jogról. A tulajdonhoz való jog számos más alapvető jogtól eltérően nem egy eleve adott természetes állapotot jelöl, hanem csupán meghatározott társadalmi közegben, az állam általi jogi szabályozás keretei között, annak előfeltételével létezik. A Javaslat elismeri mindenki tulajdonhoz való jogát, ugyanakkor kifejezi a tulajdon társadalmi kötöttségét is, és társadalmi felelősséget társít hozzá. Garanciális elemként rögzíti a Javaslat, hogy tulajdon elvonására, kisajátítására csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett kerülhet sor.

A XIII. cikkhez

A Javaslat magyar állampolgársághoz kötődő státuszjogként határozza meg a száműzetés tilalmát, melynek értelmében egyrészt a magyar állampolgárt Magyarországról nem lehet kiutasítani, azaz a közrend, közbiztonság sérelmére hivatkozással az ország területének elhagyására kötelezni, másrészt a magyar állampolgár bármikor beléphet az ország területére. A külföldiek esetében a Javaslat a kiutasítást lehetővé teszi, arra azonban csak törvényes határozat alapján kerülhet sor. Mindemellett senkinek, így a külföldinek a kiutasítására sem kerülhet sor olyan államba, ahol az a veszély fenyegeti, hogy halálra ítélik, kínozzák vagy más embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek vetik alá. A kiutasítás mellett a kiadatás is tiltott az ilyen államokba.

A Javaslat értelmében Magyarország a nemzetközi jogi kötelezettségeivel összhangban biztosít menedékjogot az arra rászoruló nem magyar állampolgároknak.

A XIV. cikkhez

A Javaslat értelmében minden ember jogképes, továbbá a törvény előtt mindenki egyenlő. Az egyenlőséget a Javaslat nem csak a bíróság előtti egyenlőségként, hanem annál általánosabban fogalmazza meg. Az általános jogegyenlőségi szabály mellett a Javaslat külön rögzíti azt is, hogy az alapvető jogokat mindenki számára bármely megkülönböztetés nélkül kell biztosítani. A megkülönböztetés alapjaként egyes helyzeteket kiemel a Javaslat, a felsorolás azonban nem taxatív, a Javaslatban nevesítve nem szereplő egyéb helyzetek alapján is tilos a hátrányos megkülönböztetés.

A megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételt jelent a Javaslat azon rendelkezése, amely alapján az Magyarország az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseket is tesz. E rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett.

Az általános jogegyenlőségi szabály megfogalmazása mellett a Javaslat külön is kiemeli a nők és a férfiak egyenjogúságát mint a jogegyenlőség nemzetközi dokumentumokban is külön nevesített esetét.

A XV. cikkhez

A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a Javaslat a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A magánszférában a gondoskodás és védelem joga és kötelezettsége elsődlegesen a szülőket (vagy a gyermek más törvényes képviselőit) illeti, illetve terheli. Ezzel összefüggésben a Javaslat a szülők jogaként határozza meg a gyermeküknek adandó nevelés megválasztását és egyben kötelezettségükké teszi a kiskorú gyermekükről való gondoskodást, ideértve a tanköteles gyermekük taníttatását is. Mindemellett a Javaslat a gyermekek szüleik iránti felelősségviselését is kifejezi annak előírásával, hogy a nagykorú gyermekek kötelesek gondoskodni az őket felnevelő rászoruló szüleikről.

A Javaslat a gyermekek mellett különleges gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő csoportként emeli ki a nőket, az időseket és a fogyatékossággal élőket.

A XVI. cikkhez

A Javaslat a munka világához kapcsolódó jogok között szól a munkaügyi kapcsolatok egyes vonatkozásairól és elismeri, hogy minden munkavállalónak, valamint szervezeteiknek joga van – törvényben meghatározottak szerint – az érdekei védelmében történő kollektív fellépéshez, tárgyalások folytatásához, kollektív szerződés kötéséhez és a sztrájkjog gyakorlásához. A nemzetgazdaság egyensúlya, a gazdaság fenntarthatósága, a munkahelyek biztosítása és más közösségi célok megvalósítása érdekében továbbá a javaslat egyúttal előírja a munkavállalók és a munkaadók együttműködési kötelezettségét is.

A munkavállalói jogok között a Javaslat elismeri, hogy minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez, valamint a testi-lelki feltöltődés érdekében a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.

A Javaslat a munkavállaló fogalmát olyan általános fogalomnak tekinti, amely valamennyi foglalkoztatottra kiterjed, így a rendelkezéseit minden foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban tiszteletben kell tartani.

A XVII. cikkhez

A Javaslat Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeivel összhangban tiltja a gyermekek foglalkoztatását, azon törvényben meghatározott esetkörök kivételével, amelyekben a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődését a munkavégzés nem veszélyezteti. A Javaslat értelmében Magyarország külön intézkedésekkel biztosítja a fiatalok és a szülők munkahelyi védelmét.

A XVIII. cikkhez

A Javaslat rögzíti az állam azon szándékát, hogy minden magyar állampolgárnak megteremtse a szociális biztonságot. Ennek érdekében azon élethelyzetekben, amikor – gyermekének születése, egészségi állapotának időleges vagy végleges romlása, hozzátartozójának vagy munkalehetőségének elvesztése miatt – a megélhetéséhez szükséges javak előteremtésére nem képes, valamennyi állampolgár jogosult törvény szerinti állami segítséget igénybe venni.

A Javaslat az állami szociális intézmények és intézkedések igénybevételére nem csupán a nevesített élethelyzetekben levőket, hanem mindazokat feljogosítja, akiknek erre szükségük van. Mivel azonban a rászorultság megszüntetése általánosan csak az egyén és az állam közös erőfeszítésével lehetséges, a Javaslat lehetővé teszi az olyan törvényi szabályozást, amely a szociális intézkedést igénybe vevő ezen törekvéséhez kapcsolja az intézkedés tartalmát vagy annak mértékét.

A Javaslat külön szabályozza az időskori megélhetés biztosításának alapjait. Ebben az egyén és az állam együttműködése akként valósul meg, hogy az állam az annak működtetéséhez szükséges hozzájárulásokból nyugdíjrendszert tart fenn, az egyéni öngondoskodást pedig az ennek kereteit adó, önkéntes társadalmi intézmények szabályozásával segíti elő. A Javaslat lehetővé teszi továbbá azt, hogy az állami nyugdíjrendszer kialakítása tekintetbe vegye a nők sajátos helyzetét, és a nyugdíjjogosultság szabályait a nők fokozott védelmére tekintettel alakítsa ki.

A XIX. cikkhez

A jó egészségi állapot megőrzése mindenki számára szükséges az emberhez méltó és tevékeny élethez. Mivel az egészség negatív befolyásolása számos, a társadalom és az állam körén kívül eső tényezőre – öröklött tulajdonságok, járványok, balesetek stb. – is visszavezethető, ebben a körben a Javaslat a szabályozási és – a mindenkori lehetőségek függvényében rendelkezésre álló – anyagi eszközökkel elérhető egészségvédelmet tűzi ki célul.

A XX. cikkhez

A Javaslat célként fogalmazza meg, hogy az állam lehetőségeihez mérten segítse elő a hajléktalanság elkerülését és felszámolását, az elemi létkörülmények biztosítását. A Javaslat deklarálja az állam azon törekvését, hogy a létfenntartáshoz és a társadalmi együttéléshez nélkülözhetetlen erőforrások a technikai lehetőségek által meghatározott mértékben, a szolgáltatások megfelelő ellenértéke fejében bárki számára elérhetőek legyenek. E törekvés megvalósítása – a társadalmi és gazdasági viszonyokhoz igazodóan – elsődlegesen az állami szabályozó eszközök igénybevétele útján történik.

A XXI. cikkhez

A Javaslat a népszuverenitás elvére alapulva határozza meg a politikai részvételi jogokat: a választójogot, valamint az országos és helyi népszavazásban való részvétel jogát.

A választójogot valamennyi közjogi választáson egyetlen feltételhez, a magyar állampolgársághoz köti a javaslat. Ez nem zárja ki egyrészt, hogy az I. cikk (5) bekezdése szerint törvény a választójogot magyar állampolgársággal nem rendelkező személynek is biztosítsa. Másrészt lehetőség van arra, hogy sarkalatos törvény a választójogot magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot pedig további feltételekhez kösse. Kizárja a Javaslat meghatározott társadalmi csoportok automatikus kirekesztését a politikai közösségből, a választójogból való kizárásra csak egyediesített bírói döntés alapján kerülhet sor.

A Javaslat egyik legelőremutatóbb eleme, hogy lehetővé teszi a jövő nemzedékek érdekeinek erősebb érvényesítését a képviseleti szervek megválasztása során. Ennek módja, hogy a kiskorú gyermek családjában az anya, családonként legfeljebb egy többlet szavazati jog erejéig kiskorú gyermeke szavazati jogát is gyakorolhatja, ha erre sarkalatos törvény lehetőséget ad.

Az országos népszavazáson való részvételre jogosultak körét a Javaslat az országgyűlési képviselők választásán fennálló választójoghoz, a helyi népszavazáson való részvétel jogát pedig az önkormányzati választójoghoz köti.

A közhatalom gyakorlásában való részvétel általános alapjogát garantálja a közhivatal viseléséhez való jog rögzítése.

A XXII. cikkhez

Az Alapjogi Chartában foglalt megfelelő ügyintézéshez, az ún. „jó közigazgatáshoz" való jog mintájára fogalmazza meg a Javaslat a bíróságokon kívül a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozóan is a tisztességes eljárás követelményét, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. Utal továbbá a Javaslat arra, hogy mindenkinek joga van, ahhoz, hogy az állam törvényben meghatározottak szerint megtérítse a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kárt.

A XXIII. cikkhez

A Javaslat értelmében a petíciós jog alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez, ideértve az önkormányzatokat is. A rendelkezés a bírósági és hatósági eljáráson kívüli kérelmekre, panaszokra, javaslatokra vonatkozik.

A XXIV. cikkhez

A Javaslat értelmében az államnak törekednie kell arra, hogy lépést tartson a modern kor technológiai fejlődésével és lehetőség szerint felhasználja azokat az új műszaki megoldásokat és más tudományos vívmányokat, amelyek az állam működésének hatékonyságát, a közszolgáltatások színvonalának emelését, a közügyek jobb átláthatóságát és a polgárok esélyegyenlőségét szolgálhatják. A rendelkezés a tudomány eredményeinek alkalmazására tett utaláson keresztül az állam polgárközeli, szolgáltató jellegét hangsúlyozza, ezzel céljai szerint az alapvető jogok hatékony érvényesüléséhez is biztosítékul szolgál.

A XXV. cikkhez

A Javaslat szerint mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén, joga van a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához, amelynek értelmében alapjogi védelem alá esik például a költözés, a lakóhely szabad megválasztásának és az ország elhagyásának joga.

A Javaslat alapján minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy külföldi tartózkodásának ideje alatt Magyarország védelmét élvezze. A rendelkezés alapvetően a konzuli védelemre való jogot biztosítja és a nemzetközi jogi kötelezettségekkel összhangban értelmezendő. A nemzetközi jogi szabályokat tiszteletben tartva a többes állampolgársággal rendelkező magyar állampolgároknak a másik állampolgárságuk szerinti állammal szembeni védelmére a Javaslat értelemszerűen csak korlátozottan biztosít lehetőséget. Mindezt a Javaslat szövegszerűen nem fejti ki, a nemzetközi jogi feltételrendszer az alapvető jog korlátozhatóságára irányadó általános szabályok keretei között értékelhető.

A XXVI. cikkhez

A Javaslat az igazságszolgáltatáshoz való jogok körében a nemzetközi emberi jogi dokumentumokat követve fogalmazza meg a bírósághoz fordulás jogát, illetve a bíróságok tisztességes eljárásához való jogot, beleértve az eljárások ésszerű határidőn belüli elbírálásához való jogot is.

A Javaslat a megtorló jellegű joghátrány alkalmazásának lehetőségére tekintettel külön kiemel egyes alapvető büntetőjogi, illetve büntetőeljárás-jogi biztosítékokat. Ezek között a Javaslat megfogalmazza az ártatlanság vélelmét, a büntetőeljárás alá vont személy védelemhez való jogát, a bűncselekmények és a büntetések törvényességének elvét, valamint a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmát. Javaslat értelemében senki nem nyilvánítható bűnösnek és sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetése idején a magyar jog vagy más állam joga szerint nem volt bűncselekmény. A Javaslat főszabályként a cselekmény magyar jog általi bűncselekménnyé nyilvánítását követeli meg, más állam jogát csak annyiban tartja relevánsnak a bűncselekménnyé nyilvánítás tekintetében, amennyiben annak – a bűnössé nyilvánítás, a büntetéssel sújtás, illetve az arra irányuló eljárás során történő – figyelembe vételére nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa Magyarország számára kötelezettséget teremt. Hasonlóképpen szűk értelemben utal a Javaslat más állam jogára a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmának (ne bis in idem elv) megfogalmazása esetében is. A Javaslat a nemzetközi egyezmények által is elfogadott módon az elkövetés idején hatályos belső jogi szabályokra és belső jogi elévülésükre tekintet nélkül lehetővé teszi valamely személy megbüntetését olyan cselekmények miatt, amelyek az elkövetésük idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekménynek minősültek.

A Javaslat elismeri mindenki jogát ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

A XXVII. cikkhez

A Javaslat deklarálja, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek és népcsoportok részei a politikai nemzetnek. A nemzetiséghez vagy népcsoporthoz tartozó személyeket az általános alapvető jogokon kívül többletjogok, egyéni és kollektív jogok illetik meg. Ilyen az, hogy önazonosságukat szabadon megvallhatják, használhatják anyanyelvüket, ápolhatják kultúrájukat. Joguk van továbbá a saját nyelven való egyéni névhasználathoz és az anyanyelvű oktatáshoz. A hazai nemzetiségek és

népcsoportok autonómiája abban nyilvánul meg, hogy saját szerveket, helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

A XXVIII. cikkhez

A Javaslat a társadalmi igazságosság elvének megfelelően általános jelleggel, valamennyi személyre és szervezetre kiterjedően állapítja meg a közteherviselési kötelezettséget, amelynek célja, hogy a zavartalan társadalmi működéshez, a közösség által ellátandó feladatokhoz szükséges anyagi fedezetet biztosítsa. E kötelezettség a teherbíró képességen alapul, azaz mindenki olyan részben köteles részt vállalni a közös szükségletek fedezéséből, amennyire ezt körülményei lehetővé teszik. A közteherviselés ezen elvének az egyes hozzájárulás-típusokra és jogalanyokra való konkretizálása a törvényi szabályozás feladata.

A Javaslat a természetes személyek vonatkozásában a teherbíró képesség általános elvét részletezve kifejezetten előírja, hogy a közteherviselés körében az arányosság mellett is hangsúlyozottan tekintetbe kell venni a gyermekvállalással együtt járó terheket, és a konkrét kötelezettséget ennek megfelelően kell megállapítani.

A XXIX. cikkhez

A Javaslat az alapvető kötelességek között rögzíti a haza védelme kötelezettségét. A Javaslat meghatározza a honvédelmi kötelezettség teljesítésének a formáit. Ennek megfelelően – kiemelve azt, hogy a Javaslat a honvédelmi kötelezettségekkel kapcsolatos részletes szabályok megállapítását sarkalatos törvényre bízza – a Javaslat meghatározza a személyes honvédelmi kötelezettség típusait (hadkötelezettség, honvédelmi munkakötelezettség, polgári védelmi kötelezettség), továbbá megteremti az alaptörvényi alapjait annak, hogy az embereket és törvény alapján létrehozott jogalanyokat gazdasági és anyagi szolgáltatásra kötelezhessék. A Javaslat a békeidőszaki felkészülés alapjainak megteremtésével alaptörvényi szinten rendezi az önkéntes tartalékos rendszerben való szerepvállalás lehetőségét.

AZ ÁLLAM

Az 1. cikkhez

A Javaslat az államszervezet részeként első helyen az Országgyűlést mint a népszuverenitás legfőbb letéteményesét szabályozza. A Javaslat megállapítja a legfőbb feladat- és hatásköröket, utal arra, hogy az Országgyűlés az alkotmányozó és törvényhozó hatalom, emellett dönt az állami gazdálkodás alapjáról, gyakorolja a legfőbb külügyi és hadügyi hatalmat, illetve megválasztja a legfőbb közjogi tisztségviselőket. A Javaslat értelmében az Országgyűlés jogosult felhatalmazást adni azon nemzetközi szerződések kötelező hatályának elismerésére, amelyek tárgyuk szerint az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdést (például törvényhozási tárgykört) érintenek. A feladat- és hatáskörök felsorolása a törvények irányában nyitott, az Alaptörvény mellett törvény alapján további feladat- és hatásköröket gyakorolhat az Országgyűlés.

A 2. cikkhez

A Javaslat az országgyűlési képviselők választásának alapelveit, illetve annak időpontját rögzíti a kialakult gyakorlatnak megfelelően. A választásra vonatkozó részletes szabályokat, csakúgy, mint a hazai nemzetiségek és népcsoportok parlamenti munkában való részvételének módját sarkalatos törvény határozza meg.

A 3. cikkhez

A Javaslat az Országgyűlés megbízatásának keletkezése mellett annak megszűnését is egyértelműen meghatározza: a megbízatás az alakuló üléssel kezdődik, és az új Országgyűlés alakuló üléséig tart. Ezzel biztosítható az Országgyűlés működésének folyamatossága, így amennyiben arra sürgős szükség van (pl. különleges jogrend bevezetése indokolt), összehívható a feloszlott vagy feloszlatott Országgyűlés is. Előrehozott választásokat a feloszlás, illetve az Országgyűlés feloszlatása eredményezhet. Utóbbira a köztársasági elnöknek van lehetősége két esetben: amennyiben a Kormány megbízatásának megszűnése esetén az általa miniszterelnöknek javasolt személyt az Országgyűlés az első személyi javaslat megtételétől számított negyven nap alatt nem választja meg, illetve amennyiben az adott évre vonatkozó költségvetési törvényt az Országgyűlés ugyanazon év március 31-ig sem tudja elfogadni. Az első eset arra a helyzetre reagál, amelyben az Országgyűlés nem képes miniszterelnököt választani, és így nem alakulhat meg a Kormány, a második eset azt „szankcionálja", ha a kormányzó pártok az adott év első negyedévének végéig sem tudják biztosítani a költségvetés elfogadásához szükséges egyszerű többséget. A köztársasági elnöknek a döntés meghozatalakor szabad mérlegelési joga van, köteles azonban kikérni a miniszterelnök, az Országgyűlés elnöke és a frakciók vezetőinek véleményét. A feloszlatási jog időben nem korlátlan, ha a feloszlatási feltételek teljesülésekor a köztársasági elnök nem dönt azonnal, és az Országgyűlés „helyrehozza" a mulasztást, a köztársasági elnök feloszlatási joga elvész. Garanciális jelentőségű, hogy a feloszlást és a feloszlatást követően kilencven napon belül új Országgyűlést kell választani.

A 4. cikkhez

A Javaslat az országgyűlési képviselői jogállás körében rögzíti a képviselői egyenlőség és a szabad mandátum elvét. A függetlenség biztosítékaként az országgyűlési képviselőket mentelmi jog és javadalmazás illeti meg, az összeférhetetlenség eseteinek meghatározását pedig sarkalatos törvényre utalja a Javaslat. A képviselői megbízatás a klasszikus esetek (lemondás, halál, összeférhetetlenség kimondása, stb.) mellett az országgyűlési munkától való távolmaradásra tekintettel is megszűnhet: az egyéves távolmaradást szankcionálja így a Javaslat. Ennek, valamint az összeférhetetlenségnek a megállapításáról, illetve a megválasztási feltételek fennállásának megszűntéről az Országgyűlés minősített többséggel határoz. A jogállás részletes szabályainak meghatározását sarkalatos törvényre utalja a Javaslat.

Az 5. cikkhez

A Javaslat főszabályként az Országgyűlés üléseinek nyilvánosságát rögzíti, garanciális jelentőségű, hogy ettől eltérni csak minősített többségű döntéssel lehet. A Javaslat meghatározza a legfőbb tisztségviselőket, valamint rendelkezik a munkaszervezetről (a bizottságokról) és a frakcióalakítás jogáról. A határozatképességhez és a határozathozatalhoz általános többségi követelményt társít a Javaslat, eltérésre az Alaptörvény mellett a Házszabályban van lehetőség, utóbbi azonban csak az Alaptörvényben meghatározottnál szigorúbb követelményt támaszthat egyes döntések meghozatalához. Az egyes ülésszakok idejére, az ülések összehívására és elnapolására, valamint a rendkívüli ülésezésre vonatkozó szabályok meghatározását a Javaslat sarkalatos törvényre utalja, a rendszeres ülésezés biztosításának követelményének rögzítése mellett.

A 6. cikkhez

A Javaslat a hagyományoknak megfelelően határozza meg a törvénykezdeményezésre jogosultak körét: a köztársasági elnök, a Kormány, országgyűlési bizottság, illetve országgyűlési képviselő nyújthat be törvényjavaslatot. A Javaslat az törvények Alaptörvénnyel való összhangjának biztosítása érdekében a köztársasági elnök mellett lehetőséget biztosít az Országgyűlésnek is arra,

hogy – a törvény kezdeményezője, az Országgyűlés elnöke vagy a miniszterelnök indítványára – vizsgálatot kérjen az Alkotmánybíróságtól. Erre a törvény elfogadását követően, annak köztársasági elnök általi aláírása előtt kerülhet sor, az Alkotmánybíróságnak harminc napja van a törvény Alaptörvénnyel való összhangjának megítélésére. Amennyiben a törvényt vagy annak valamely rendelkezését alaptörvény-ellenesnek találja, ennek elhárítása érdekében az Országgyűlés a törvényt újból megtárgyalja, és elfogadásáról ismét határoz. Az így elfogadott törvény vizsgálata az eredeti eljárásnak megfelelően újból kérhető, az Alkotmánybíróság ismételt döntésére tíz nap áll rendelkezésre. Amennyiben a törvényt vagy annak valamely rendelkezését a köztársasági elnök nem tartja az Alaptörvénybe ütközőnek, így „alkotmányossági vétóval" nem él, de a törvénnyel vagy annak valamely rendelkezésével mégsem ért egyet, „politikai vétóval" is élhet: egy alkalommal kérheti a törvény vagy rendelkezés megfontolását az Országgyűléstől. A köztársasági elnök politikai vétóra való joga az Országgyűlés által kezdeményezett vizsgálatot követően akkor is fennáll, ha a törvényt az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel összhangban levőnek találta. A Javaslat az Országgyűlés elnöke és a köztársasági elnök aláírása tekintetében is garanciális jellegű rövid határidőt állapít meg annak érdekében, hogy a kihirdetés mielőbbi megtörténtével – melyet a köztársasági elnök rendel el a kihirdetésre való megküldéssel – megkezdődhessen a törvény alkalmazására való felkészülés.

A 7. cikkhez

A Javaslat a parlamenti ellenőrzés klasszikus formáit, az interpellációt és a kérdést intézményesíti, valamint rögzíti, hogy az országgyűlési bizottságok vizsgálati tevékenységéről, a bizottság előtti megjelenési kötelezettségről sarkalatos törvény rendelkezik. Az egyes szervek Országgyűléshez való viszonyát az ellenőrzés formája fejezi ki: az Országgyűlésnek felelős Kormányhoz és annak tagjaihoz interpellációt és kérdést, más szervekhez csak kérdést intézhetnek az országgyűlési képviselők.

A 8. cikkhez

A népszuverenitás gyakorlásának kivételes módja az országos népszavazás, amelyet az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésekben lehet tartani. A Javaslat tartalmazza azon tárgykörök teljes körű felsorolását, amelyek nem bocsáthatóak országos népszavazásra, ezek közül a legjelentősebb korlát, hogy az Alaptörvény módosítására irányuló vagy azt eredményező népszavazás kezdeményezésére nem kerülhet sor.

A Javaslat két típusú országos népszavazást tesz lehetővé. Ha kétszázezer választópolgár kezdeményezi, az Országgyűlés a népszavazást köteles elrendelni, de a népszavazás elrendelése az Országgyűlés mérlegelési körébe tartozik, ha azt a köztársasági elnök, a Kormány vagy százezer választópolgár kezdeményezte.

A Javaslat meghatározza az országos népszavazás érvényességének és eredményességének feltételeit. Az érvényes és eredményes népszavazás elvonja az Országgyűlés hatáskörét, a döntés az Országgyűlésre kötelező.

A 9. cikkhez

A Javaslat meghatározza a köztársasági elnök általános közjogi jogállását, valamint feladat- és hatásköreit.

A köztársasági elnök a végrehajtó hatalomtól elkülönült, önálló hatalmi tényező. A Javaslat az intézmény alaptörvényi céljaként fogalmazza meg, hogy a nemzeti egységet kifejező államfő őrködik az államszervezet demokratikus működése felett. A nemzet egységének kifejezése, mint

cél, az államfői tisztséget semleges, a többi hatalmi ágtól független szerepbe helyezi. Az államfő hatáskörei révén a többi hatalmi ág viszonylatában ellensúlyképző szerepet tölt be. Az államszervezet demokratikus működése feletti működés nem önálló hatásköri szabály, hanem olyan cél, amely áthatja az Alaptörvényben nevesített hatáskörök gyakorlását. Az államfő a Magyar Honvédség főparancsnokaként az Országgyűléssel és a Kormánnyal együtt – az Alaptörvényben, illetve törvényben meghatározott jogkörei révén – részt vesz a Magyar Honvédség irányításában.

A Javaslat – a hatalomkoncentráció megakadályozására és az államszervezet működésének ésszerűségére egyaránt figyelemmel – határozza meg és egymástól egyértelműen el is különíti az államfő Alaptörvényben meghatározott hatáskörein belül az ellenjegyzést nem igénylő döntéseket és a Kormány tagjának ellenjegyzéséhez kötött hatásköröket. Az Alaptörvényben kifejezetten meg nem jelenített, hanem törvény által a hatáskörébe utalt ügyekben a törvény a döntést ellenjegyzéshez kötheti. A – Kormány tagjának ellenjegyzéséhez kötött – kitüntetésekkel kapcsolatos és kinevezési (megbízási) hatáskörei esetén a Javaslat meghatározza azokat a feltételeket, amelyekre tekintettel az államfő az előterjesztésben foglaltak teljesítését megtagadja.

A 10. és 11. cikkhez

A köztársasági elnöknek a nemzet egységét kifejező szerepe indokolttá teszi, hogy e tisztséget csak magyar állampolgár tölthesse be. A Javaslat az államfő egyensúlyozó szerepére tekintettel az Országgyűlés megbízatásánál hosszabb, öt éves hivatali időt határoz meg a köztársasági elnöki tisztségre, ugyanakkor a személyi hatalom fenntartásának időbeli korlátozása érdekében az újraválasztást csak egy alkalommal teszi lehetővé.

A Javaslat értelmében a köztársasági elnököt – a parlamentáris kormányzati rendszerekben jellemző módon – az Országgyűlés választja titkos szavazással. A választást jelölési eljárás előzi meg, a jelöléshez az országgyűlési képviselők legalább egyötödének ajánlása szükséges. A Javaslat olyan kétfordulós szavazási eljárást határoz meg, amely egyrészt a folyamatos államfői hatalomgyakorlás érdekében legfeljebb két nap alatt befejezni rendeli az eljárást, másrészt lehetővé teszi a szélesebb támogatottsággal rendelkező jelölt azonnali, illetve a többségi támogatással rendelkező jelölt második szavazási fordulóban történő megválasztását.

A 12. cikkhez

A Javaslat az államfő közjogi jogállására figyelemmel, a közjogi hagyományoknak megfelelően szabályozza a köztársasági elnök személyi sérthetetlenségét, amely politikai felelősségtől való mentességet és korlátozott mértékű jogi felelősséget jelent. Az államfő felelősségének határai biztosítják az államfői tisztség zavartalan gyakorlását, a tisztség tekintélyének őrzését. A Javaslat a hatalommegosztás elvének megfelelően szigorú összeférhetetlenségi szabályokat tartalmaz annak érdekében, hogy tisztségét mindenféle befolyástól mentesen, teljes egészében a nemzet és az állam demokratikus működésének szolgálatára fordíthassa.

A Javaslat a köztársasági elnöki megbízatása megszűnésének okait az országgyűlési képviselők megszűnéséhez hasonlóan szabályozza. Lényeges eltérés azonban – a köztársasági elnöki tisztségtől való megfosztás lehetőségén túl –, hogy az államfő megbízatása akkor is megszűnik, ha az Országgyűlés a jelen lévő képviselők kétharmadának szavazatával megállapítja, hogy az államfő kilencven napot meghaladó időn át képtelen feladatkörének ellátására.

A 13. cikkhez

A köztársasági elnök a nemzet egységét kifejező közjogi méltóság, ennek megfelelően kiemelt jogállásához korlátozott jogi felelősség kapcsolódik. Az intézmény tekintélyét és működésének zavartalanságát biztosítja, hogy ellene büntetőeljárást csak a megbízatásának megszűnése után lehet indítani.

Senki, a köztársasági elnök sem áll a jog felett. Amennyiben jogi felelőssége megállapítható, annak következményei kihatással vannak mandátumára. Ha felmerül, hogy a köztársasági elnök az Alaptörvényt vagy tisztsége gyakorlásával összefüggésben valamely törvényt szándékosan megsértette, illetve szándékos bűncselekményt követett el, az országgyűlési képviselők egyötöde indítványozhatja a tisztségtől való megfosztást. Amennyiben az Alkotmánybíróság eljárásában a szándékos jogsértés tényét megállapítja, a tisztsége gyakorlására ennek folytán méltatlanná vált köztársasági elnököt megfosztja a megbízatásától. Bűncselekmény esetén ezt követően a büntetés kiszabása már a büntetőbíróság hatáskörébe tartozik.

A 14. cikkhez

A Javaslat helyettesítési szabályokat határoz meg annak érdekében, hogy a köztársasági elnök feladatainak ellátása folyamatosan biztosított legyen. A helyettesítésre két okból kerülhet sor: a köztársasági elnök átmeneti akadályozatása esetén, valamint a köztársasági elnök megbízatásának megszűnésekor az új köztársasági elnök hivatalba lépéséig. A köztársasági elnök jogköreit ezekben az esetekben az Országgyűlés elnöke látja el, helyettesítési jogköre teljes. A helyettesítés szükségességének objektív megítélését biztosítja, hogy az átmeneti akadályoztatás tényét az Országgyűlés jogosult megállapítani.

A 15. cikkhez

A Javaslat alapelvei között rögzíti, hogy a magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik. A végrehajtó hatalom letéteményese Magyarországon a Kormány.

A Javaslat – hasonlóan más, az állam felépítésének alapját képező, alkotmányos funkcióval bíró szervezethez – rögzíti a Kormánynak az alkotmányos rendszer egészén belüli pozícióját, funkcióját. A Javaslat a Kormányt – a parlamentáris kormányformára tekintettel – a végrehajtó hatalom általános és az Országgyűlésnek felelős szerveként határozza meg. A végrehajtó hatalom feladat- és hatásköre olyan összetett és átfogó, hogy a Kormány hatásköri jogosítványainak kimerítő felsorolása lehetetlen: ennek megfelelően a Javaslat rögzíti, hogy a Kormány feladat- és hatásköre kiterjed mindarra, amit jogszabály kifejezetten nem utal más szerv feladat- és hatáskörébe.

A Javaslat nemcsak az állam szervezetrendszerében, hanem a végrehajtó hatalmi ágon belül is pozícionálja a Kormányt: a közigazgatás legfőbb szerveként az államigazgatási feladatok ellátásáért a Kormány a felelős. E felelősség ellátásához elengedhetetlen a hatékony és racionális szervezetrendszer kialakítása. Az államigazgatási szervezetrendszer megalapozása érdekében a Javaslat külön rendelkezik a Kormány szervezetalakítási szabadságáról.

A Kormány feladat- és hatáskörei közül kiemelendő a Kormány jogalkotó hatásköre. A Kormány a feladatkörében eljárva törvényben nem szabályozott tárgykörben eredeti jogalkotói hatáskörrel, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján származékos jogalkotói hatáskörrel rendeletet alkothat; a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes.

A 16. és 17. cikkhez

A Kormány funkcionális meghatározása mellett a Javaslat „szervezeti értelemben" is definiálja a Kormányt: a Kormány a miniszterelnökből és a miniszterekből áll.

A kormányalakítás során lényegében valamennyi alkotmányos szerv jelentős feladat- és hatáskörrel rendelkezik. A Kormány szervezetének kialakítása során az Országgyűlés továbbra is hatáskörrel rendelkezik a minisztériumok meghatározása tekintetében, a miniszterelnök – többségi elv szerinti – országgyűlési megválasztását a Javaslat lényegében a kormányalakítás első lépéseként határozza meg. Az Országgyűlésnek biztosított hatáskörök, a parlamenti bizalom kifejezése egyértelműen kifejezi a parlamentáris kormányformát.

A Javaslat a köztársasági elnököt javaslattételi hatáskörrel ruházza fel a miniszterelnök személye tekintetében. A miniszterelnök személyére vonatkozó javaslattétellel kapcsolatban a Javaslat „tartalmi" kötöttségeket nem, csak eljárási, időbeli szabályokat állapít meg. A köztársasági elnök az Országgyűlés kormányalakítási hatáskörét ellensúlyozandó feloszlatási jogkörrel rendelkezik a miniszterelnököt választani nem képes Országgyűléssel szemben.

A kormányalakítás során a már megválasztott miniszterelnök rendelkezik lényeges hatáskörökkel. A miniszterek kinevezése kezdeményezésének joga a miniszterelnöké, amely alapján a minisztert a köztársasági elnök nevezi ki. A Javaslat jelentős mértékű mozgásteret biztosít a miniszterelnöknek azzal, hogy a tárcát vezető miniszterekkel azonos jogállású tárca nélküli miniszterek kinevezését is kezdeményezheti.

A Javaslat egyértelműen meghatározza a Kormány tagjai megbízatása keletkezésének időpontját, és ehhez kapcsolja a Kormány megalakulása időpontját; az Országgyűlés előtt leteendő esküt a Javaslat deklaratív, hagyományőrző aktusnak tekinti. A Javaslat rögzíti, hogy a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve a fővárosi és vármegyei kormányhivatal.

A 18. cikkhez

A Javaslat egyértelműen rögzíti a Kormány tagjai funkcióját, feladat- és hatáskörét. A Javaslat kiemeli a miniszterelnököt a Kormány többi tagja közül. A miniszterelnök a Kormány tényleges stratégiai vezetője, ezért indokolt kifejezetten rögzíteni, hogy az általános politikát ő határozza meg. A miniszter e politikai keretek között önállóan irányítja az államigazgatásnak a feladatkörébe tartozó ágazatait és az alárendelt szerveket, illetve ellátja a Kormány vagy a miniszterelnök által meghatározott feladatokat. A parlamentáris kormányformából következő, a Kormány Országgyűlésnek való felelősséget megállapító rendelkezés mellett a Javaslat a Kormány tagjai önálló felelősségét is megjeleníti az Országgyűléssel szemben. A miniszterelnök pozícióját erősíti, hogy a miniszterek a miniszterelnöknek tartoznak politikai felelősséggel.

A Javaslat biztosítja a Kormány tagjai számára a jogalkotó hatáskört: a Kormány tagja származékos jogalkotói hatáskörrel törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján, feladatkörében eljárva, önállóan vagy más miniszter egyetértésével rendeletet alkot; a rendelet törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.

A 19. cikkhez

A Javaslat rendelkezik a Kormány és az Országgyűlés együttműködéséről az európai uniós döntéshozatallal összefüggésben. Az Európai Unió kormányzati részvétellel működő intézményeiben a tagállami végrehajtó hatalmak képviselői számos olyan kérdésben foglalnak

állást, amelyek tagállami szinten törvényhozási hatáskörbe tartoznak. A rendelkezés célja ezért, hogy a nemzeti szintű jogalkotáshoz képest megjelenő hatalmi eltolódást a két szerv között tompítsa. Az Európai Unió alapító szerződései értelmében a jogalkotási aktusok tervezeteit és az Európai Tanács üléseinek napirendjét az uniós intézmények a tagállami kormányoknak való megküldéssel egyidejűleg közvetlenül megküldik a nemzeti parlamenteknek is. A Javaslat ezzel összefüggésben azt biztosítja, hogy az Országgyűlés az Európai Unió kormányzati részvétellel működő intézményeinek döntéshozatali eljárásában napirenden szereplő tervezetekkel kapcsolatos kormányálláspontról tájékoztatást kérhessen, illetve a Kormány által figyelembe veendő állásfoglalást fogadhasson el.

A 20-22. cikkhez

A Javaslat a miniszterelnök Kormányon belüli pozícióját kiemelve rögzíti, hogy a miniszterelnök és a Kormány megbízatásának megszűnése egybeesik. A Javaslat a konstruktív bizalmatlansági indítvány és a bizalmi szavazás szabályait részletezi – e szabályok tekintetében is a miniszterelnök Kormányon belüli szerepét kiemelve. A Javaslat a miniszterelnök megbízatása megszűnésének további esetköreit, valamint a miniszterek megbízatása megszűnésének eseteit tételesen rögzíti, az ezekhez kapcsolódó részletes szabályok azonban törvényben szabályozandók.

A Javaslat garanciális jelleggel meghatározza azokat a legfontosabb szabályokat, amelyek biztosítják a Kormány megbízatásának megszűnése és az új Kormány megalakulása közötti hatáskörgyakorlás folyamatosságát. Az ügyvezető kormány, miniszterelnök és miniszter az átmeneti időszakban nem rendelkezik a Javaslatban biztosított teljes jogkörrel, a Javaslat kifejezetten korlátozza a feladat- és hatáskörök ellátását.

A 23. cikkhez

A Javaslatban a központi államigazgatási szervek közül kizárólag a jogalkotó hatáskörrel rendelkező szervek megjelenítése szükséges, éppen a jogalkotó hatáskörükre tekintettel. Ennek megfelelően a Javaslat új központi államigazgatási szerv kategóriát hoz létre önálló szabályozó szerv elnevezéssel.

Az önálló szabályozó szervek létrehozására sarkalatos törvényben az Országgyűlés jogosult, vezetőjét a miniszterelnök nevezi ki.

Az önálló szabályozó szervek specialitása a jogalkotó hatáskör: az önálló szabályozó szerv vezetője ugyanis származékos jogalkotói hatáskörrel törvényben kapott felhatalmazás alapján, törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet adhat ki; a rendelet törvénnyel, kormányrendelettel, a Kormány tagjának rendeletével és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.

A 24. cikkhez

A Javaslat az Alkotmánybíróságot az Alaptörvény védelemének legfőbb szerveként határozza meg. Alkotmányos jogállamban az Alaptörvény értékrendjének át kell hatnia a teljes jogrendszert. Az Alkotmánybíróság az a szerv, amely végső soron felel azért, hogy a jogalkotás – mind az eljárást, mind pedig eredményét tekintve – az Alkotmánnyal összhangban valósuljon meg.

A Javaslat olyan hatásköröket állapít meg az Alkotmánybíróság számára, amelyek lehetővé teszik egyrészt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésének megelőzését, másrészt a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály által okozott jogsérelem kiküszöbölését. A kezdeményezői kör meghatározásánál a hatékony alkotmánybírósági működés szempontjának is

érvényesülnie kell. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság vizsgálhatja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényeket (előzetes normakontroll) és az egyedi ügyben alkalmazandó vagy alkalmazott jogszabályt (utólagos konkrét normakontroll és alkotmányjogi panasz). A Javaslat az előbbieken kívül – meghatározott kezdeményezői kör számára – olyan esetekben is lehetővé teszi a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangja felülvizsgálatának kezdeményezését, amelyekben bírói eljáráshoz vezető konkrét jogsérelem nem következett be (utólagos absztrakt normakontroll).

A Javaslat az alapjogvédelem új korszakát nyitja meg azáltal, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az egyedi ügyben alkalmazott jogszabály (mint általánosan kötelező közhatalmi döntés) Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatán túl azt is lehetővé teszi, hogy az Alkotmánybíróság az egyedi ügyben hozott bírói döntés esetleges Alaptörvénybe ütközését is megvizsgálja. Ez a hatékony rendes jogorvoslati lehetőségeit már kimerítő panaszos számára egy olyan további különleges jogorvoslatot biztosít, amely a legsúlyosabb – alkotmányos – jogsérelmek esetén lehetőséget ad az Alkotmánnyal összhangban lévő döntés meghozatalára.

Az Alkotmánybíróság Alaptörvényben rögzített feladata továbbá biztosítani, hogy Magyarország nemzetközi kötelezettségeivel ellentétes jogszabályok ne legyenek a jogrendszerben. Az Alaptörvény és sarkalatos törvény az Alkotmánybíróság számára további feladat- és hatásköröket is meghatározhat.

Az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi feladatainak ellátását a már kihirdetett alaptörvény-ellenes jogszabály megsemmisítését lehetővé tevő jogköre alapozza meg. Sarkalatos törvény az Alkotmánybíróság egyes hatáskörei, eljárásai vonatkozásában azokhoz igazodó további jogkövetkezmények megállapítását is lehetővé teszi. A kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvével kapcsolatos elsődleges országgyűlési felelősségre tekintettel a Javaslat meghatározza azokat a költségvetéssel összefüggő törvényhozási tárgyköröket, amelyekben az Alkotmánybíróság egyes eljárásaiban csak meghatározott szempontokra tekintettel végezhet felülvizsgálatot.

Az Alkotmánybíróság tagjai megbízatásukat közvetlenül a demokratikus felhatalmazással rendelkező legfőbb népképviseleti szervtől, az Országgyűléstől nyerik, amely széles körű konszenzussal, az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával választja a testület tagjait. A tizenkét éves megbízatási idő, a párttagság tilalma és a politikai tevékenység tilalma az Alkotmánybíróság tagjai függetlenségének alkotmányos garanciái. A Javaslat az Alkotmánybíróság elnökének az Országgyűlés általi – az alkotmánybírói megbízatása megszűnéséig történő – választásának előírásával megerősíti az elnöknek a testületen belüli érdekviszonyoktól való függetlenségét.

Az Alkotmánybíróság hatáskörével, eljárásaival, szervezetével, működésével kapcsolatos részletes szabályokat sarkalatos törvény tartalmazza.

A 25. cikkhez

A Javaslat szerint a bíróság feladata az igazságszolgáltatási tevékenység, ennek megfelelően a büntetőügyekben és magánjogi jogvitákban, továbbá a közigazgatási határozatok törvényességéről való döntés. Törvény más ügyekben való döntést is a bíróságra telepíthet. A Javaslat a bírósági szervezetrendszer csúcsszerveként a Kúriát nevesíti, a többszintű bírósági rendszer egyes szervezeti szintjeinek meghatározását sarkalatos törvényre hagyva. A Kúria legfőbb bírói szervként való meghatározása egyben a bírói szervezet egységességét is deklarálja.

A Javaslat az általános igazságszolgáltatási tevékenységen túl különleges bírói feladatokat ró a Kúriára: a Kúria biztosítja a jogalkalmazás egységét, amelynek keretében a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. Ez a feladat-meghatározás egyben kötelezettséget is jelent. A Javaslat új hatáskört biztosít a Kúriának: a fővárosi vagy vármegyei kormányhivatal kezdeményezésére dönt az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisíti a más jogszabályba ütköző önkormányzati rendeletet, valamint ugyanezt a hatáskört a konkrét jogvitákban is lehetővé teszi, de az eljárás kezdeményezője ez esetben csak a bíró lehet. A hatáskör korlátját jelenti, hogy az Alaptörvénybe ütközés vizsgálatára az Alkotmánybíróság jogosult.

A Javaslat továbbá lehetővé teszi az ügyek meghatározott csoportjára külön bíróságok létrehozását. A Javaslat két ügycsoportot emel ki e tekintetben: a munkaügyi és közigazgatási jogvitákat. E kiemelés nem jelenti azt, hogy a törvényhozó más ügyekben ne állíthatna fel külön bíróságokat, de a Javaslat azok szervezeti különállását – a Kúriának az igazságszolgáltatás egységességét biztosító meghatározásán túl – egyebekben nem kívánja meghatározni.

A Javaslat kimondja a bírói önkormányzati szervek igazgatásban való közreműködésének elvét, illetve egyes jogvitákban a törvényhozó döntése alapján más szervek eljárását is lehetővé teszi. A további bírósági és szervezeti kérdések szabályozását, továbbá a bírák jogállásának, javadalmazásának szabályainak meghatározását a Javaslat sarkalatos törvényre bízza.

A 26. cikkhez

A Javaslat rögzíti a bírói függetlenség garanciális elemeit: a bírák csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatók, tisztségükből csak a törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani őket, továbbá nem lehetnek tagjai pártnak, nem folytathatnak politikai tevékenységet. Ugyancsak a függetlenséget biztosítja, hogy a hivatásos bírákat a köztársasági elnök nevezi ki. A Kúria elnökét a Javaslat alapján – a stabilitás és a függetlenség fokozottabb érvényesítése érdekében – kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával választja.

A 27. cikkhez

A Javaslat az ítélkezési tevékenységet főszabályként testületi formához (tanácshoz) köti, lehetőséget biztosítva ugyanakkor arra, hogy a törvényalkotó belátása szerint egyes ügyekben egyesbíró is eljárhasson. A Javaslat lehetőséget ad arra, hogy a hivatásos bírák mellett nem hivatásos bírák is részt vegyenek az ítélkezésben, ez a jogi megfontolásokon túli mérlegelési szempontok becsatornázását biztosíthatja. Utóbbi korlátja, hogy a tanács elnöke csak hivatásos bíró lehet. A Javaslat törvény által meghatározott ügyekben lehetővé teszi, hogy egyesbírói hatáskörben bírósági titkár is eljárjon, rá e tevékenysége során a bírói függetlenség alkotmányos biztosítékait alkalmazni kell.

A 28. cikkhez

A Javaslat meghatározza a bírói jogértelmezés irányvonalait: a bíróságok jogalkalmazó tevékenységük ellátása során a jogszabályok szövegét azok céljával és az Alkotmánnyal összhangban kötelesek értelmezni, ami azonban nem zárja ki az egyéb jogértelmezési formákat. A Javaslat egyúttal a jogértelmezés kiindulópontjaként azt rögzíti, hogy a jogszabályok a józan észnek megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A 29. cikkhez

A hatalommegosztás, a hatalmi ágak elválasztása elvének megfelelően az állami büntetőhatalom gyakorlása is megosztott. A Javaslat az ügyészséget az egyik klasszikus hatalmi ágnak sem alárendelt, önálló alkotmányos intézményként, a büntetőhatalom központi szereplőjeként határozza meg. Az ügyészség alapvető feladata és joga az állam büntetőigényének tárgyilagos, pártatlan, az alapjogok védelmét biztosító érvényesítése a bíróság előtt.

Az ügyészség alkotmányos pozíciójának rögzítése mellett a Javaslat egyértelműen meghatározza az ügyészség főbb feladatait, azok közül is kiemelve többek között a nyomozással összefüggő jogok gyakorlását, a közvád képviseletét a bírósági eljárásban, a büntetés-végrehajtás törvényessége feletti felügyelet gyakorlását. A Javaslat e központi feladatok mellett lehetőséget biztosít arra, hogy törvény további feladatokat állapítson meg az ügyészség részére.

A Javaslat az ügyészség szervezetének és működésének, valamint az ügyészek jogállásának részletes szabályainak meghatározását sarkalatos törvényre bízza, és kizárólag a legfontosabb tartalmi kérdéseket – a legfőbb ügyész megbízatásának keletkezésére, Országgyűlésnek való felelősségére vonatkozó szabályokat, az ügyészségi szervezetrendszer kialakításának alapvető rendezőelveit – határozza meg.

A 30. cikkhez

A Javaslat az ombudsmani funkciót korszerű elnevezéssel alapvető jogok biztosaként határozza meg, akinek az Országgyűléshez való viszonya nem elnevezésében, hanem az Országgyűlés általi megválasztásában és beszámolási kötelezettségében nyilvánul meg. A Javaslat új megközelítésében nincsenek külön biztosok, hanem egy alapvető jogok biztosa működik. Feladatait a helyetteseivel való munkamegosztásban látja el, akiket maga nevez ki. Az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek megbízatási ideje változatlanul hat év. A működésének részletes szabályait, helyettesítésének rendjét – különös tekintettel a jövő nemzedékek érdekei, valamint a hazai nemzetiségek és népcsoportok jogainak védelmére – törvény határozza meg.

A 31. cikkhez

A központi hatalom mellett a helyi közügyek intézése és helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek. A helyi önkormányzatokra vonatkozó szabályozás alapvető részét sarkalatos törvényre hagyja a Javaslat, széles mozgásteret engedve a törvényhozónak az önkormányzati rendszer meghatározására.

A 32. cikkhez

A Javaslat felsorolja az önkormányzatok alkotmányos feladat- és hatásköreit, amelyek a helyi önkormányzás lényegét írják le. A feladat- és hatáskörök között legjelentősebb a jogalkotási jogkör: az önkormányzat mind eredeti jogalkotó hatáskörében, mind törvény felhatalmazása alapján rendeletet alkothat. Garanciális jelentőségű, hogy a törvényesség biztosítása érdekében a fővárosi és vármegyei kormányhivatal a bíróságnál kezdeményezi a határozat, illetve a Kúriánál az önkormányzati rendelet felülvizsgálatát.

A 33. cikkhez

A Javaslat meghatározza a helyi önkormányzat szerveit: a képviselő-testületet, amely az önkormányzat feladat-és hatásköreit gyakorolja, a képviselő-testületet vezető polgármestert, a törvény keretei között létrehozható bizottságokat és a képviselő-testület hivatalát. A vármegyei képviselő-testület a tagjai közül választja elnökét. A Javaslat a képviselő-testület kifejezést

általános értelemben használja, de nem zárja ki törvényben rögzített más elnevezések (mint például: közgyűlés) használatát a különböző képviselő-testület típusokra.

A 34. cikkhez

A Javaslat meghatározza az állam és az önkormányzatok viszonyának alapvető mozzanatait: előírja a kölcsönös együttműködés kötelezettségét, a feladat- és hatáskör előírásának törvényi szintjét, és az ehhez kapcsolódó állami támogatásra való jogosultságot. Meghatározza, hogy a törvényességi felügyelet a Kormány hatáskörébe tartozik, amely azt a fővárosi és vármegyei kormányhivatal útján látja el.

A Javaslat lehetővé teszi, hogy törvény kötelező önkormányzati feladat társulás keretében való ellátását írja elő, figyelemmel a feladatok hatékony és takarékos ellátásához fűződő közérdekre.

A költségvetési felelősség helyi szintű megvalósításának biztosítékaként a Javaslat alapján törvény az önkormányzat – törvényben meghatározott mértékű – kölcsönfelvételéhez vagy más kötelezettségvállalásához a fővárosi vagy vármegyei kormányhivatal hozzájárulását írhatja elő.

A 35. cikkhez

A Javaslat meghatározza a helyi önkormányzat megbízatásának alapvető elemeit. A helyi önkormányzati képviselőket és a polgármestert a választópolgárok öt évre választják. A helyi közügyek intézésének folyamatossága érdekében egyértelművé teszi a Javaslat, hogy a testület megbízatása elmaradt választás esetén az időközi választás napjáig tart, a polgármesteré pedig a következő megválasztott polgármester megválasztásáig. Ugyancsak ezt az egyértelműsítést szolgálja annak kimondása, hogy a testület feloszlása és feloszlatása a polgármester megbízatását is megszünteti. A Javaslat nem változtat azon, hogy az Országgyűlés oszlathatja fel a képviselő-testületet – alaptörvény-ellenes működése miatt –, ha a Kormány az Alkotmánybíróság véleményének kikérését követően azt indítványozza.

A 36. cikkhez

A Javaslat az állami gazdálkodás alapjaként az Országgyűlés jogkörei közt nevesíti a központi költségvetés megállapítását és az annak végrehajtását jóváhagyó zárszámadás elfogadását. A költségvetésnek – és ezzel összhangban a zárszámadásnak is – egy naptári évre kell vonatkoznia és azt törvényi formában kell elfogadni. Egyértelművé teszi a javaslat azt is, hogy a központi költségvetés tervezése, az arra vonatkozó javaslat kialakítása és az Országgyűlés elé terjesztése a Kormány kizárólagos jogköre, ugyanígy a Kormánynak kell beszámolnia a zárszámadási törvényjavaslat keretében arról, hogy az Országgyűlés által jóváhagyott költségvetést miként hajtotta végre. A költségvetés és a zárszámadás benyújtásának határidejét a Javaslat alapján törvény állapítja meg.

A Javaslat az állami gazdálkodás megismerhetősége érdekében alaptörvényi szinten rögzíti a teljesség követelményét, amelynek alapján a költségvetésnek és a zárszámadásnak valamennyi állami bevételt és kiadást fel kell ölelnie. E bevételeket és kiadásokat az ellenőrzést lehetővé tevő részletezettségben, ugyanakkor áttekinthető módon kell feltüntetni, oly módon, hogy a költségvetés és a zárszámadás adatai egymásnak megfeleltethetők legyenek. A Javaslat meghatározza a költségvetési törvény közjogi funkcióját is: e törvényi felhatalmazás alapján és annak keretei között jogosult a végrehajtó hatalom az állam gazdasági ügyeinek vitelére. E felhatalmazás hiányzik akkor, ha az Országgyűlés az adott naptári évre szóló költségvetést nem alkotta meg, ezért a Javaslat erre az esetre nézve előírja, hogy a bevételek beszedésére a fennálló jogszabályok szerint, a kiadások teljesítésére pedig az utolsó jóváhagyott költségvetésnek

megfelelően kerülhet sor. Ezen átmeneti időszak az új költségvetés elfogadásáig tart, azt, hogy ez ne nyúljon indokolatlanul hosszúra, s mielőbb megfelelő törvényi szabályok mentén történhessen a gazdálkodás, a köztársasági elnöknek a Javaslatban megszabott határidő elteltével megnyíló, az Országgyűlés feloszlatására vonatkozó jogköre szolgálja.

A Javaslat a jövő nemzedékek helyzetéért viselt felelősséget tekintetbe véve előírja az Országgyűlés részére, hogy a költségvetést akként állapítsa meg, hogy az államadósság ne növekedjen. A Javaslat idején az államadósság szintje a múltbeli körülmények folytán a Javaslatban előirányzott 50%-os szintnél jóval magasabb, a Javaslat ezért ezen körülmények fennállásáig az államadósság csökkentésére irányuló költségvetés elfogadását tűzi ki célul.

Mivel azonban az államadósság átmeneti növelése kedvezőtlen körülmények esetén felelős költségvetési gazdálkodás mellett is szükséges lehet, a Javaslat szűk körű eltérési lehetőséget is tartalmaz ezen előírásoktól annak érdekében, hogy az elháríthatatlan külső okból származó súlyos problémák orvoslása kivételes helyzetben – kizárólag a szükséges mértékben – elsőbbséget élvezhessen az adósság stabil szinten tartásának céljával szemben.

A 37. cikkhez

A Javaslat a költségvetési gazdálkodás felelősségét a Kormányra mint a végrehajtó hatalom legfőbb szervére telepíti, megállapítja továbbá ennek alapvető követelményeit is. A törvényesség a költségvetési törvényben foglalt és más, az állami gazdálkodásra vonatkozó előírások betartásának kötelezettségét jelenti, a célszerűség és az eredményesség az állami bevételek társadalmilag hasznos célokra fordításának és hatékony felhasználásának kötelezettségét rója a Kormányra, az átláthatóság pedig az erre hivatott állami szervek és a nyilvánosság általi ellenőrizhetőséget teszi lehetővé.

A Javaslat annak érdekében, hogy az aktuális szükségletek vagy érdekek túlzott előtérbe helyezése ne róhasson elviselhetetlen terhet a jövendő generációkra, szigorú követelményt állít a költségvetési gazdálkodás elé. A Javaslat az államadósság tartós és tendenciaszerű csökkentését tartja kívánatosnak, ennek megfelelően az államadósság azon szintjét, amely felelős gazdálkodás mellett tolerálható, a bruttó hazai termék felében – az európai uniós követelményekből fakadó értéknél jelentősen kisebb összegben – határozza meg. Ennek gazdálkodása során való szem előtt tartása alól csak a 36. cikk szerinti kivételes körülmények beállta esetén, azokkal arányos mértékben kap lehetőséget a Kormány. Mivel az államadósság és a bruttó hazai termék esetében is annak egyértelmű meghatározása szükséges, a Javaslat törvényi szintre utalja ezek számítási módjának megállapítását. A törvényi szabályozás emellett – a Javaslat erre vonatkozó külön utalása híján is – meghatározhatja azokat a további tartalmi és eljárási szabályokat is, amelyek az állami eladósodás gátját képezik. Tekintettel arra, hogy az államadósság szintje a fenti mértéket a Javaslat idején meghaladja, ezen állapot fennállásáig a Kormány gazdálkodásával szemben a Javaslat azt a követelményt állítja, hogy az az államadósság további növelését ne idézze elő. Figyelembe kell venni azonban azt is, hogy a Kormány gazdálkodása a költségvetési törvény által megalapozott, így – kivételes körülmények híján – a költségvetési gazdálkodásnak az államadósság csökkenését kell eredményeznie a 36. és a 37. cikk szabályainak együttes alkalmazása folytán.

A 38. cikkhez

A Javaslat a magyar állam és az önkormányzatok tulajdonát nemzeti vagyonként határozza meg, és ezzel összhangban állapítja meg az azzal való gazdálkodás célját. Ennek megfelelően a nemzeti vagyon kezelése nem szolgálhat magánérdekeket, hanem azt a közösség javára kell használni, kiemelt figyelmet fordítva a végességükre tekintettel védelemre szoruló természeti erőforrásokra, valamint arra, hogy a nemzeti vagyon a jövendő generációk számára is szükségleteik

kielégítéséhez szükséges mértékben rendelkezésre álljon. A Javaslat sarkalatos törvényben rendeli el megállapítani ezen vagyongazdálkodás módját és a nemzeti vagyon védelmét, megőrzését szolgáló intézkedéseket. A fenti, a Javaslat által is nevesített követelmények szükségessé tehetik, hogy az állam bizonyos vagyonelemek tulajdonát és egyes tevékenységek végzését kizárólagosan önmagának tartsa fenn, továbbá hogy a nemzeti vagyon egy részét fokozottabb védelem alá helyezze. Ennek részletes szabályozását a Javaslat ugyancsak sarkalatos törvényi szintre utalja.

A nemzeti vagyon körébe tartoznak az állam vagy az önkormányzat tulajdonában álló, a gazdasági életben részt vevő szervezetek is, amelyek gazdálkodására a Javaslat a költségvetés végrehajtására vonatkozó elvekkel azonos – törvényi szinten részletezendő – követelményeket ír elő.

A nemzeti vagyon valamely részének magánkézbe adása vagy hasznosításának időleges átengedése igényli annak biztosítását, hogy az azzal való felelős és ellenőrizhető gazdálkodás akkor is garantálható legyen, ha a közvetlen állami kontroll már nem áll fenn az adott vagyonelem felett. Ennek érdekében a Javaslat ezen szerződésekre is a 39. cikkben foglaltakhoz hasonló korlátozást állapít meg. A nemzeti vagyon elidegenítését a Javaslat továbbá tartalmi feltételekhez is köti azzal, hogy csak törvényben meghatározott célokból teszi azt lehetővé, valamint – törvényi kivételekkel – előírja az átruházás értékarányosságát.

A 39. cikkhez

A Javaslat a költségvetési bevételek célszerű felhasználásának követelményét alaptörvényi szinten is részletezi azzal, hogy kizárja azt, hogy a költségvetésből ingyenesen vagy ellenszolgáltatás fejében olyan szervezet kaphasson támogatást, amelynek szervezeti vagy működési struktúrája nem teszi lehetővé azt, hogy a közpénzek törvényes és indokolt felhasználása ellenőrizhető, a költségvetésből származó forrás útja nyomon követhető legyen.

Mind a nemzeti vagyonra, mind a közpénzekre kiterjedően rögzíti a javaslat az átlátható gazdálkodás követelményét, alaptörvényi szinten biztosítva a nyilvánosság általi megismerhetőséget azzal is, hogy az ezekre vonatkozó adatokat közérdekű adatoknak minősíti.

A 40. cikkhez

A Javaslat az állam és az egyén közti két, pénzügyi kihatásában legjelentősebb kapcsolat, a köztherviselés és a társadalombiztosítási rendszer nyugdíj része tekintetében a sarkalatos törvénybeli szabályozás követelményét állapítja meg a rendszerszintű alappillérnek tekinthető szabályok meghatározásához. Ez természetesen a részletszabályok, az egyes adónemekre, illetve a nyugdíjjogosultság feltételeire és mértékére vonatkozó szabályok egyszerű többséggel elfogadandó törvényben való megállapítását nem akadályozza.

A 41. cikkhez

A Javaslat alaptörvényi szinten ruházza fel a központi banki feladatok ellátásának jogával a Magyar Nemzeti Bankot, megállapítja továbbá annak alapfeladatát, a monetáris politika meghatározását és végrehajtását. A személyi függetlenség és a stabilitás biztosítékaként a Javaslat a Magyar Nemzeti Bank elnökének megbízatását kilenc éves időtartamban állapítja meg, kinevezésére pedig – miniszterelnöki javaslatra – a köztársasági elnöknek ad jogosultságot, szabályozza továbbá az alelnöki megbízatást is. A Javaslat az évenkénti beszámolási kötelezettséggel érvényesíti a Magyar Nemzeti Bank az Országgyűlés felé fennálló felelősségét.

Mivel a Magyar Nemzeti Bank feladatai a jogalanyokra általánosan kötelező magatartásszabályok megállapítását igénylik, a Javaslat rendeletalkotási jogkörrel ruházza fel a Magyar Nemzeti Bank

elnökét. A rendelet jogforrási hierarchiában elfoglalt helyét és a jogalkotói jogkörben való helyettesítés szabályait a Javaslat alaptörvényi szinten állapítja meg.

A 42. cikkhez

Az Országgyűlés a végrehajtó hatalom gazdálkodási tevékenysége felett ellenőrzési jogkört közvetlenül csak korlátozottan tud gyakorolni, a Javaslat ezért önálló intézményként statuálja az e feladat ellátására hivatott Állami Számvevőszéket. Az Állami Számvevőszék a Javaslatban meghatározott ellenőrzési jogköre a közpénzek és a nemzeti vagyon felhasználásának, hasznosításának teljes területére kiterjed. Az Állami Számvevőszék ellenőrzési tevékenységének általános szempontjait a Javaslat a költségvetés végrehajtására és az állami tulajdonú szervezetek gazdálkodására vonatkozóan megállapított elvekkel egyezően határozza meg.

Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés előtti felelőssége az évenkénti beszámolási kötelezettségben ölt testet. Az éves, átfogó beszámoláson túlmenően az egyes ellenőrzésekről való tájékoztatás jelentés formájában is megvalósulhat, ez azonban nem igényel külön alaptörvényi szabályozást.

Az Állami Számvevőszék egyszemélyi vezetés alatt álló szerv, függetlenségének garanciája, hogy mind az elnökének az Országgyűlés általi megválasztásához, mind a rá vonatkozó törvényi szabályozás megalkotásához a Javaslat a minősített többség követelményét támasztja.

A 43. cikkhez

A központi költségvetés elkészítése a Javaslat alapján a Kormány feladata és felelőssége. Ahhoz azonban, hogy az Országgyűlés megalapozottan adhassa jóváhagyását a költségvetési törvény elfogadásával a tervezett gazdálkodáshoz, szükséges a végrehajtó hatalomtól független, kellő szakmai hozzáértéssel rendelkező testület véleményének ismerete is. Ezt a feladatot a Javaslat a Költségvetési Tanácsra ruházza, egyben rögzíti, hogy e szerv közreműködése elengedhetetlen a költségvetés megalkotásának folyamatában, továbbá az államadósság kordában tartása érdekében – e követelmény betartása vonatkozásában – a testület a központi költségvetésről szóló törvényre vonatkozó vétójogot is kap.

A Költségvetési Tanácsra vonatkozó előírások sarkalatos törvényben való megállapítása és a Javaslat szerinti összetétele kifejezi a testület tevékenységének jelentőségét, valamint az utóbbi módot ad arra is, hogy az állami gazdálkodás tekintetében legtöbb információval rendelkező két alkotmányos szerv ezen keretek között véleményt formálhasson a tervezett költségvetés alapjául szolgáló feltevések, számítások helytállóságáról, a költségvetési tervezet ezeknek való megfelelőségéről és ezáltal a költségvetés az alaptörvényi követelményeknek való megfelelőségére érdemi hatást gyakorolhasson.

A 44. cikkhez

A Javaslat nem szakít azzal a hagyománnyal, hogy a Magyar Honvédséget és a rendvédelmi funkciókkal rendelkező főbb szerveket egy szerkezeti egységben szabályozza. A honvédelem és rendvédelem közötti számos funkcióbeli egyezés mellett ugyanakkor a Javaslatnak ki kell fejeznie e két funkció közötti tartalmi és szervezetbeli különbségeket.

A Javaslat egyértelműen pozícionálja a Magyar Honvédséget az állami szervezetrendszerben: a feladatköri, funkcionális meghatározás mellett – amely szerint a Magyar honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, a nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a

nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése – a Javaslat egyértelműen rögzíti a Magyar Honvédség fegyveres erő jellegét.

Lényeges eleme a Javaslatnak, hogy – az utóbbi évtizedek sajnálatos környezeti és elemi csapásaira tekintettel – a Magyar Honvédség feladatává teszi a katasztrófák megelőzésében, továbbá a katasztrófák következményeinek elhárításában és felszámolásában való közreműködést.

A Magyar Honvédség szervezetére, feladataira, irányítására és vezetésére, működésére vonatkozó részletes szabályok meghatározását a Javaslat sarkalatos törvényre bízza. A Javaslat kifejezetten csak az irányítási viszonyok kereteit – ezen belül is kiemelve a Kormány szerepkörét – határozza meg.

A 45. cikkhez

A Javaslat a rendvédelmi funkciókkal rendelkező szervek közül kiemeli a rendőrséget és a nemzetbiztonsági szolgálatokat. A Javaslat mindkét szervezet vonatkozásában funkcionális, feladatköri meghatározással él: a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme, a nemzetbiztonsági szolgálatoké pedig Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése. Kiemelendő, hogy a Javaslat nem korlátozza egyéb, rendvédelmi funkciókkal rendelkező szerv kialakítását.

A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályok, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának szabályai, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályok meghatározását a Javaslat sarkalatos törvényre bízza. A Javaslat e szabályozási tárgykörökből annyit emel ki, hogy e szervek működését a Kormány irányítja.

A 46. cikkhez

A Javaslat egységesen, egy szerkezeti egységben szabályozza a katonai műveletekben való részvételhez kapcsolódó döntések meghozatalára vonatkozó rendelkezéseket. A Javaslat a szabályozás kialakítása során két szempontot érvényesít. Az Országgyűlésnek biztosítja azokban az esetekben a döntési kompetenciát, amikor a Magyar Honvédség külföldi vagy magyarországi alkalmazásáról, külföldi állomásozásáról, valamint a külföldi fegyveres erők magyarországi vagy Magyarország területéről kiinduló alkalmazásáról, magyarországi állomásozásáról kell határozni, ennek megfelelően a törvényhozó hatalmi ág a legjelentősebb, Magyarország szuverenitását biztosító kérdésekben bír kompetenciával. A Javaslat ugyanakkor nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy Magyarország nemzetközi szerződésekből eredő kötelezettsége, hogy a katonai műveletekben való részvételhez kapcsolódó döntések vonatkozásában a lehetőségekhez képest a legoperatívabban járjon el. A Kormány hatáskörébe tartozik ezért az olyan határátlépéssel járó csapatmozgások engedélyezése, amely nem jár a Magyar Honvédség vagy a külföldi fegyveres erők alkalmazásával, állomásozásával, vagy ha a csapatmozgás – járjon az akár a Magyar Honvédség vagy a külföldi fegyveres erők alkalmazásával, állomásozásával is – az Európai Unió vagy az Észak-atlanti Szerződés Szervezete döntésén alapul.

A 47-53. cikkhez

A minősített időszaki helyzetek, a különleges jogrend Javaslatban való szabályozásának indoka az, hogy e rendelkezések magától az Alaptörvénytől engednek eltérést: a különleges jogrendben felfüggeszthetők vagy korlátozhatók az alkotmányosság klasszikus alapelvei. Ennek megfelelően ilyen időszakokban korlátozni lehet az emberi jogokat, a nyilvánosságot, illetve az államszervezet

működésének szabályaitól, a hatalommegosztás elvétől kell eltérést engedni. Az Alaptörvényben rögzített elvektől, a demokrácia legfontosabb intézményeitől való eltérést az Alaptörvényen kívül más jogszabály nem rendezheti. A Javaslat célja, hogy a különleges jogrendre vonatkozó szabályokat áttekinthetően és egységesen, egy fejezetben állapítsa meg, az Alaptörvényben való szabályozást a lehetőségekhez képest a legrövidebben, ugyanakkor az alkotmányosság minimumát biztosítva határozza meg.

A Javaslat a különleges jogrend öt típusát különbözteti meg, amelyek a rendkívüli állapot, a szükségállapot, a megelőző védelmi helyzet, a váratlan támadás és a veszélyhelyzet. A Javaslat – egységes szabályozási elveket követve – valamennyi esetben

a) meghatározza a különleges jogrend bevezetésének esetköreit,

b) meghatározza a különleges jogrend bevezetésre jogosult szervet, a döntéshozatal – ezen belül a „helyettesítés" – rendjét,

c) meghatározza azokat a szabályokat, amelyeket – tekintettel arra, hogy a Javaslatban rögzített alapvető szabályoktól, garanciális rendelkezésektől térnek el – sarkalatos törvényben nem lehetne rendezni (például Honvédelmi Tanács működése esetén a köztársasági elnök jogköreit nem gyakorolja, a köztársasági elnök feladat- és hatáskörében a Honvédelmi Tanács jár el),

d) rögzíti azokat a lehetőségeket, amely az államszervezet – különösen a központi kormányzati szervek – hathatós cselekvését segíti elő (például a sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésének lehetősége, törvények felfüggesztésének a lehetősége, új jogalkotási hatáskör telepítése, stb.),

e) meghatározza a különleges jogrend tekintetében a garanciális korlátokat.

A garanciák közül kiemelendő, hogy a Javaslat rögzíti, hogy az Alaptörvény alkalmazása a különleges jogrendben nem függeszthető fel, az Alkotmánybíróság működése nem korlátozható. Ugyancsak kiemelendő, hogy az alapvető jogok gyakorlása a békeidőszaki szabályoktól eltérő mértékben is korlátozható vagy felfüggeszthető, ugyanakkor egyes alapvető jogok (például az élet vagy az emberi méltóság) ezekben az esetekben is érinthetetlenek.

A különleges jogrendben alkalmazandó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Javaslat az Alaptörvény hatálybalépésének idejét – kellő felkészülési időt biztosítva az alkalmazásra – 2012. január 1-jével állapítja meg.

E helyütt teszi egyértelművé továbbá a Javaslat, hogy az Országgyűlés az Alaptörvényt a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 19. § (3) bekezdés a) pontja és 24. § (3) bekezdése alapján, alkotmányozó hatalomként alkotja meg. Rögzíti a Javaslat azt is, hogy az ugyancsak alkotmányozó hatalomként megalkotandó, az Alaptörvény részét képező, de attól fizikailag különváló átmeneti rendelkezéseket külön dokumentumként később fogadja el.

A Záró rendelkezések részeként a Javaslat arról is rendelkezik, hogy az Alaptörvény végrehajtásához szükséges törvényjavaslatokat a Kormány terjeszti az Országgyűlés elé.

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

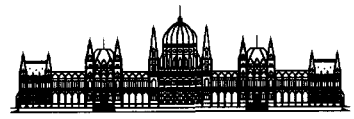

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ
Kereszténydemokrata Néppárt

Kövér László
az Országgyűlés Elnöke részére

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

Az Országgyűlés Házszabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat 85. §-a alapján – a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség és a Kereszténydemokrata Néppárt képviselőcsoportjának a mellékelt aláíróíveken szereplő képviselői, mint előterjesztők – **„Magyarország Alaptörvénye"** címmel, a következő törvényjavaslatot kívánják benyújtani.

Budapest, 2011. március 14.

Lázár János
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

Harrach Péter
Kereszténydemokrata Néppárt

1. **Ágh Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

2. **Dr. Ángyán József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

3. **Arnóth Sándor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

4. **B Nagy László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

5. **Babák Mihály**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

6. **Bábiné Szottfried Gabriella**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

7. **Dr. Bácskai János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

8. **Balázs József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

9. **Balla György**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

10. **Balla Mihály**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

11. **Balog Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

12. **Balogh József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

13. **Dr. Balsai István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

14. **Bánki Erik**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

15. **Bányai Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

16. **Bartos Mónika**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

17. **Bebes István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

18. **Becsó Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

19. **Bencsik János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

20. **Berényi László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

21. **Bíró Márk**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

22. **Bodó Imre**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

23. **Dr. Bohács Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

24. **Dr. Bóka István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

25. **Boldog István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

26. **Borbély Lénárd**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

27. **Borkai Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

28. **Brájer Éva**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

29. **Dr. Braun Márton**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

30. **Dr. Budai Gyula**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

31. **Csampa Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

32. **Csenger-Zalán Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

33. **Cseresnyés Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

34. **Cserna Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

35. **Dr. Cser-Palkovics András**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

36. **Csizi Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

37. **Csöbör Katalin**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

38. **Czerván György**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

39. **Dr. Czira Szabolcs**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

40. **Dr. Czomba Sándor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

41. **Czunyiné Dr. Bertalan Judit**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

42. **Dr. Daher Pierre**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

43. **Dr. Dancsó József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

44. **Dankó Béla**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

45. **Demeter Ervin**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

46. **Demeter Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

47. **Dióssi Csaba**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

48. **Dr. Dorkota Lajos**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

49. **Ékes Ilona**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

50. **Ékes József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

51. **Erdős Norbert**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

52. **Farkas Flórián**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

53. **Farkas Sándor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

54. **Farkas Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

55. **Dr. Fazekas Sándor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

56. **Fejér Andor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

57. **Dr. Fónagy János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

58. **Font Sándor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

59. **Földesi Gyula**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

60. **Fülöp István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

61. **Gajda Róbert**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

62. **Gelencsér Attila**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

63. **Dr. Gruber Attila**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

64. **Gulyás Dénes**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

65. **Gulyás Gergely**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

66. **Dr. Gyimesi Endre**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

67. **Gyopáros Alpár**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

68. **Győrffy Balázs**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

69. **Dr. György István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

70. **Gyutai Csaba**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

71. **Hadházy Sándor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

72. **Halász János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

73. **Hanó Miklós**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

74. **Dr. Heintz Tamás**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

75. **Dr. Hende Csaba**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

76. **Herman István Ervin**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

77. **Hirt Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

78. **Dr. Hollósi Antal Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

79. **Dr. Hoppál Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

80. **Horváth István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

81. **Dr. Horváth János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

82. **Horváth László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

83. **Dr. Horváth Zsolt (Veszprém)**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

84. **Dr. Horváth Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

85. **Dr. Hörcsik Richárd**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

86. **Dr. Illés Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

87. **Prof. Iván László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

88. **Ivanics Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

89. **Jakab István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

90. **Jánosiné Dr. Bene Ildikó**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

91. **Kapus Krisztián**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

92. **Kara Ákos**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

93. **Dr. Karakó László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

94. **Dr. Kerényi János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

95. **Kiss Attila**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

96. **Dr. Kocsis Máté**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

97. **Koncz Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

98. **Kontrát Károly**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

99. **Kontur Pál**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

100. **Kósa Lajos**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

101. **Koszorús László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

102. **Kovács Ernő**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

103. **Dr. Kovács Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

104. **Kovács Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

105. **Dr. Kovács József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

106. **Kovács Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

107. **Dr. Kovács Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

108. **Kozma Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

109. **Kőszegi Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

110. **Kővári János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

111. **Kövér László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

112. **Kubatov Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

113. **Kucsák László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

114. **Kulcsár József Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

115. **Dr. Kupcsok Lajos**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

116. **Dr. Kupper András**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

117. **L. Simon László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

118. **Lakatosné Sira Magdolna**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

119. **Dr. Láng Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

120. **László Tamás**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

121. **Lasztovicza Jenő**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

122. **Lezsák Sándor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

123. **Lipők Sándor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

124. **Lukács László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

125. **Mágori Józsefné**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

126. **Magyar Anna**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

127. **Manninger Jenő**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

128. **Márton Attila**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

129. **Dr. Matolcsy György**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

130. **Dr. Mátrai Márta**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

131. **Meggyes Tamás**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

132. **Menczer Erzsébet**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

133. **Dr. Mengyi Roland**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

134. **Mihalovics Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

135. **Dr. Molnár Ágnes**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

136. **Dr. Molnár Attila**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

137. **Nagy Csaba**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

138. **Dr. Nagy Gábor Tamás**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

139. **Dr. Nagy István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

140. **Nagy István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

141. **Dr. Navracsics Tibor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

142. **Németh Szilárd István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

143. **Németh Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

144. **Németh Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

145. **Nógrádi Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

146. **Dr. Nyitrai Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

147. **Obreczán Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

148. **Dr. Ódor Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

149. **Dr. Orbán Viktor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

150. **Örvendi László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

151. **Pánczél Károly**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

152. **Dr. Papcsák Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

153. **Patay Vilmos**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

154. **Dr. Pesti Imre**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

155. **Pichler Imre László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

156. **Pintér László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

157. **Pócs János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

158. **Pogácsás Tibor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

159. **Pokorni Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

160. **Polics József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

161. **Dr. Pósán László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

162. **Potápi Árpád János**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

163. **Dr. Puskás Imre**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

164. **Rácz Róbert**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

165. **Dr. Répássy Róbert**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

166. **Révész Máriusz**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

167. **Riz Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

168. **Riz Levente**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

169. **Rogán Antal**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

170. **Román István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

171. **Rónaszékiné Keresztes Monika**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

172. **Sági István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

173. **Schmidt Csaba**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

174. **Sebestyén László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

175. **Dr. Selmeczi Gabriella**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

176. **Dr. Simon Miklós**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

177. **Simonka György**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

178. **Szabó Csaba**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

179. **Dr. Szabó Erika**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

180. **Dr. Szabó Tamás**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

181. **Szabó Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

182. **Dr. Szakács Imre**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

183. **Szalay Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

184. **Dr. Szalay Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

185. **Szatmáry Kristóf**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

186. **Szedlák Attila**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

187. **Szekó József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

188. **Székyné Dr. Sztrémi Melinda**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

189. **Szijjártó Péter**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

190. **Szólláth Tibor Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

191. **Dr. Szűcs Lajos**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

192. **Talabér Márta**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

193. **Tállai András**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

194. **Tamás Barnabás**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

195. **Dr. Tapolczai Gergely**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

196. **Tasó László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

197. **Tessely Zoltán**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

198. **Dr. Tiba István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

199. **Tiffán Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

200. **Dr. Tilki Attila**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

201. **Tóth Ferenc**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

202. **Tóth Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

203. **Dr. Tóth József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

204. **Törő Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

205. **Dr. Turi-Kovács Béla**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

206. **Ughy Attila**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

207. **V. Németh Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

208. **Vantara Gyula**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

209. **Varga Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

210. **Dr. Varga István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

211. **Varga József**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

212. **Varga Mihály**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

213. **Vargha Tamás**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

214. **Dr. Vas Imre**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

215. **Vécsey László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

216. **Vigh László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

217. **Vincze László**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

218. **Dr. Vinnai Győző**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

219. **Dr. Vitányi István**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

220. **Dr. Völner Pál**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

221. **Wintermantel Zsolt**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

222. **Wittner Mária**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

223. **Dr. Zombor Gábor**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

224. **Dr. Zsiga Marcell**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

225. **Zsigó Róbert**
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség .....

1. **Dr. Aradszki András**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

2. **Bagdy Gábor**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

3. **Básthy Tamás**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

4. **Bús Balázs**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

5. **Firtl Mátyás**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

6. **Földi László**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

7. **Habis László**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

8. **Dr. Hargitai János**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

9. **Hoffman Pál**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

10. **Dr. Hoffmann Rózsa**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

11. **Kalmár Ferenc András**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

12. **Karvalics Ottó**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

13. **Dr. Lanczendorfer Erzsébet**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

14. **Dr. Latorcai János**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

15. **Dr. Lukács Tamás**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

16. **Michl József**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

17. **Móring József Attila**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

18. **Dr. Nagy Andor**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

19. **Dr. Nagy Kálmán**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

20. **Pálffy István**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

21. **Dr. Puskás Tivadar**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

22. **Dr. Rétvári Bence**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

23. **Dr. Rubovszky György**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

24. **Dr. Salamon László**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

25. **Sáringer-Kenyeres Tamás**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

26. **Dr. Semjén Zsolt**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

27. **Dr. Seszták Miklós**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

28. **Seszták Oszkár**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

29. **Dr. Simicskó István**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

30. **Soltész Miklós**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

31. **Spaller Endre**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

32. **Dr. Stágel Bence**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

33. **Szászfalvi László**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

34. **Dr. Tarnai Richárd**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

35. **Varga László**
Kereszténydemokrata Néppárt .....

36. **Dr. Vejkey Imre**
Kereszténydemokrata Néppárt .....